PERŞEMBE
29
İLK TEŞRİN
1942

TAN EVİ
İSTANBUL, Ankara caddesi No. 102
TELGRAF: TAN, ISTANBUL
TELEFON: 24310, 24318, 24319
DÖRDÜNCÜ YIL — No. 2584

TAN

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

Çocuğunuzu Mektebe Gönderirken Bir de
ÇOCUK ANSİKLOPEDİSİ
Alınız. Çünkü bu Ansiklopedi ona mektep kitabı kadar ve belki ondan daha ziyade lâzımdır.
FİYATI (8) LİRADIR
TAN müessesesinde ve kitapçılarda bulunur.

Büyük Bayram Aziz Türk Milletine Kutlu Olsun

Cümhurivetin 19 uncu Yıldönümü

Cümhuriyetin en büyük başarılarından biri de, Avrupa kapitalizmine ve emperyalizmine karşı yaptığı cephedir. Muhtelif sahalarda görülen ilerlemeler, Lozan muahedesiyle emperyalizme karşı çekilen duvar bilhassa anti - emperyalist siyaset, Cümhuriyetin yaşamasına ve bu günkü harpte "harp dışı" kalmamıza imkân verdi. Bunu Atatürk'ün, İsmet İnönü'nün inkılâpçı hamlelerine medyunuz.

Türkiyenin Cümhuriyet rejimine geçişi 34 senelik bir tekâmülün neticesidir. 1908 inkılâbı müstebit bir saltanata karşı, millete hürriyet ve müsavat vermek iddiasiyle doğmuştu. Fakat ne dahili, ne de haricî ziddiyetleri halletmediği için kısır kaldı. Dahilde saltanat bir derebeylik nizamının bakiyyesiydi. Şeriat, hukuk, maarif, aile gibi sosyal müesseseleri bin senelik kanunlar dahilinde tanzime çalışıyordu. Saltanata bağlı mahallî derebeylerinin, hilâfetin etrafına toplanan âyan ve muteberânın, bozuk iktisadî bir makanizmanın içinde halkı soymaktan gayri bir fonetion'u yoktu. Ekalliyetlere kâh verdiği imtiyazlar, kâh yaptığı tazyikler ile, ecnebi sermayesini ecnebi müdafaasını çekiyor, kendi yaşadığı toprakları yarım bir müstemleke haline getiriyordu. 1908 inkılâbı imparatorluğun bu bozukluklarını tâmir emeliyle doğdu. Fakat ne saltanatı, ne de şeriata dost ve cemiyet üzerindeki otoritesini tasfiye ettiği ecnebi sermayesine karşı iktısadî istiklâlini koruyacak ve bir nizam kuramadığı için bu ziddiyetlerin çarpışmasında çöktü. 1913 ve 1914 harpleri garp emperyalizminin imparatorluğu tasfiye için açtığı bir harpti. Osmanlı imparatorluğu, bir taraftan Kayserin ve Habsburg hanedanının diğer taraftan Çarlık Rusyasının, beri taraftan Orta Şark servet menbalarını paylaşmak istiyen İngiliz ve Fransız emperyalizminin mücadelesinde çöküverdi.

* *

Türk inkılâbı ve Türkiyede Cümhuriyet nizamı bu şartlar içinde doğdu. 1908 ihtilâli saltanata karşı ileri bir hareket, ileri bir inkılâptı. Fakat imparatorluğu çökerten ziddiyetleri tasfiye etmediği için, dahilde ancak bir zümrenin hürriyetini ve hayatını temin ettiği için bu ziddiyetlerin çarpışmasında yıkıldı. Cümhuriyet evvelâ saltanatı, sonra da dinin devlet ve cemiyet üzerindeki otoritesini yıkmakla işe başladı, bütün Avrupa devletlerinin geçirdiği burjuva, demokrat inkılâbına evvelâ dahilî ziddiyetleri, sonra da haricî ziddiyetleri tasfiye suretiyle girişti. Bu inkılâp hamleleri, her yerde olduğu gibi muhafazakâr sınıfın, saltanata ve dinî otoritelere menfaateriyle bağlı zümrelerin muhalefetiyle karşılaştı. Cümhuriyet saltanatın bakayasını tasfiyede tereddüt etmedi. Bugün Cümhuriyet 19 ncu yılını kutluyorsa, bu ancak inkılâpçı hareketlerinin bir neticesidir. 1908 inkılâbını yapan inkılâpçı kadro gibi, saltanat ve şeriat bakayasiyle uzlaşmıya girişmiş olsaydı, her halde bugün Türkiye bir Cümhuriyet olamıyacaktı.

* *

Cümhuriyetin en büyük başarılarından biri de, Avrupa kapitalizmine ve emperyalizmine karşı yaptığı cephedir. Türkiyenin sanayileşme sahasında yaptığı ilerlemeler, Lozan muahedesiyle emperyalizme karşı çekilen duvar, bilhassa anti -

Devamı Sa. 2, Sü. 7

Millî Şef İnönü'nün Huzurunda

İzciler Dün 19 Mayıs Stadyomunda Büyük Gösteriler Yaptılar

Şehrimizde Bugünkü Geçit Resmi Saat 10 da Başlıyacak

Ankara 28 (A.A.) — Cümhuriyetin 19 uncu yıldönümü kutlama törenine iştirak eylemek üzere şehrimizde toplanmış olan izciler bugün öğleden sonra 19 Mayıs stadyomunda izcilik gösterileri yapmışlardır. Milli Şef Reisicümhur İsmet İnönü de hazır bulunmuşlardır. Milli Şefin stadyoma girişleri stadyomu baştanbaşa dolduran onbinlerce halkın heyecanlı ve içten tezahürlerle karşılanmıştır. Şeref tribününde Büyük Millet Meclisi reisi Abdülhalik Renda, Başvekil Şükrü Saraçoğlu, vekiller, Parti müstakil grup reisi İstanbul mebusu Ali Rana Tarhan, Ankara valisi ve garnizon komutanı yer almış bulunuyordu. Tam saat 15 de izci alayı önünde askerî bando, bayrak takımı olduğu halde sahaya girmiş ve Milli Şefin önünde bir saygı geçidi yaptıktan sonra meydanda yer almışlar ve stadın yeşil sahası üzerinde bir kamp hayatının bütün hususiyetlerini en küçük teferrüatına kadar canlandırmışlardır.

Bu gösteriye, portatif kamp direği dikilmesiyle başlanmış ve bunu takiben muzikanın iştirakiyle hep birlikte istiklâl marşı söylenmiştir.

Devamı Sa. 2, Sü. 5

Başvekil Dedi ki:

"Yeni Yılın Çetin Zorluklarını da Behemahal Yeneceğiz,,

"Çünkü, Bütün Dünya Biliyor ki, Türk Milleti, Her İhtimal İçin Hazırdır, Atatürk Yaşıyor, İnönü'ye de Candan Bağlıyız,,

Ankara 28 (A.A.) — Başvekil Şükrü Saraçoğlu, bugün saat 13 de Türkiye ve Ankara radyolariyle yayılan aşağıdaki nutukla Cümhuriyetin 19 uncu yıldönümü bayramını açmışlardır.

Arkadaşlar,

Biraz sonra iki Cümhuriyet yılını elele göreceğiz. Çünkü Cümhuriyetin 19 uncu yılı, yerini 20 inci yıla bırakmağa hazırlanıyor.

Bulunduğumuz yerden arkamıza dönerek bakacak olursak orada Cümhuriyetimizin Türk tarihine hediye ettiği büyük varlıkları görür, göğsümüzün kabardığını duyarız.

Kezalik bulunduğumuz yerden önümüze ve ileriye doğru bakacak olursak orada da yenilecek zorluklar, aşılacak tepeler, önlenecek tehlikeler bulunduğunu görür ve hemen yüreklerimizin ve iradelerimizin bilenmeğe başladığını duyarız. Çünkü milletimizin hamuru daha ziyade çetin zorluklarla boğuşmak için yoğurulmuştur. Ve yenmek için fedakârlıklara hudut tanımaz. Onun için yapmağa hazır olduğumuz fedakârlıklarla önümüzdeki yılın çetin zorluklarını behemahal yeneceğiz ve Cümhuriyetimizin damgasını bu yıla da mutlaka vuracağız. Çünkü bütün dünya biliyor ki, Türk milleti, her ihtimal için hazırdır, Atatürk yaşıyor, İnönü'ye de candan bağlıyız.

Arkadaşlar,

Vaktiyle padişahlar Türkiyesine varlık hakkı tanıyan kimse kalmamıştı; ne mutlu bizlere ki Cümhuriyet Türkiyesine bu hakkı tanımıyan tek bir devlet değil tek bir insan bile kalmadı. Acı ve tatlı bütün bu hakikatleri size söyledikten sonra Cümhuriyet bayramınızı açıyorum. Yolunuz aydın, bayramınız şen, neşeniz bol olsun.,,

Amerikanın Moskovadaki Elçisine Göre

"STALİNGRAT DÜŞMİYECEK,,

Vaşington, 28 (A.A.) — Reis Roosevelt'e bir rapor vermek üzere buraya gelen Amerikanın Moskova büyük elçisi Amiral Stanley bir demeçte bulunarak demiştir ki:

"Stalingrat düşmiyecektir. Petrol sahaları Ruslarda kalacaktır. Almanlar bu kış Bakû petrol sahasını ele geçiremiyeceklerdir.,,

Milâno'da Hava Akını Neticesinde 330 Yangın Çıktı

Berlin 28 (A.A.) — Popolo d'İtalia gazetesi, İngiliz hava kuvvetlerinin yaptıkları hava akının neticesinde Milâno'da 30 büyük ve 300 küçük yangının çıktığını bildirmektedir.

[illegible] iktisadî ve yahut sanayi müessese yanmıştır.

BUGÜN

ÜÇÜNCÜDE:
İki Mânalı Bir Bayram
Refik Halid Karay
Yedi Yaşından Yetmişine Kadar,,
Said Kesler
Cümhuriyette Sıhhat İşleri
G. A.

DÖRDÜNCÜDE:
Cümhuriyette Spor
Füruzan Tekil

BEŞİNCİDE:
Müstakil T. Cümhuriyeti 19 uncu Yılını Bitirirken
Suphi Nuri İleri
Cümhuriyette Güzel Sanatlar
Ulunay

ALTINCIDA:
Cümhuriyet Rejiminin En Kuvvetli İki Cephesi
Lûtfi Ârif Kenber

Elalemeyn Hattında Zırhlı Kıtalar da Muharebeye Sürüldü

General Aleksanderin Cephede Öldüğü Haberi Tekzip Edildi

Kahire 28 (A.A.) — Ortaşark tebliği: 26 - 27 ilkteşrin gecesi kuvvetlerimiz tekrar ilerlemişlerdir. Dün zrhlı kuvvetler arasındaki karşılaşmalar şimdiye kadarkinden daha büyük ölçüde olmuştur. Çetin savaşlardan sonra düşman tankları püskürtülmüş, düşmana çok büyük kayıplar verdirilmiştir. Bizim kayıplarımız hafif olmuştur. Savaşlar devam ediyor.

Hava hücumları 26 ve 27 tarihlerinde ne gece ne de gündüz azalmamıştır. Taarruzî devriye uçuşları yapan gece avcılarımız bir Yunkers 87 düşürmüş, başka Yunkers'ler de hasara uzratılmıştır.

Dün müttefik hafif bomba uçakları ile av - bomba uçakları ileri kesimdeki düşman topluluklariyle hava meydanlarına ve Marsamatruh doklarına hücum etmişlerdir.

Düşman esas itibariyle müdafaada kalmış, fakat akşam geç vakit ileri kıtalarımıza pike hücumu teşebbüsünde bulunmuştur. Bu hücum, hücum eden uçaklarımızın dağıtan ve 13 düşman uçağı tahrip eden avcıları -

Devamı Sa. 2, Sü. 4

Halk Ekmeği 28 Kuruşa Verilecek

Ankara, 28 (A.A.) — Haber aldığımıza göre, Ticaret Vekilliğince Toprak Mahsulleri Ofisi Umum Müdürlüğüne verilen bir emirde, Ankara, İstanbul ve İzmir şehirleri halkının ekmeklik un ihtiyacının İkinciteşrin 15 inci gününden itibaren Ofisçe temin edilmesi bildirilmiştir.

Bu şehirlerde ekmek yine karne ile tevzi edilecek ve 600 gramı 28 kuruştan satılacaktır. Bundan evvel ilân edilen talimatname şümulüne giren memur, müstahdem, tekaüt, dul ve yetim maaşı alanlarla bunların beslemiye mecbur oldukları kimselere ise ekmek karne ile ve eski fiyat üzerinden verilecektir.

Günler Geçerken

Davul, Tarihimizin Sesidir

REFİK HALİD KARAY

Haniya davul? Geçen sene, tam bugün, yine şu köşede bayramlarımızdan davul sesini kaldırdığımıza kederlendiğimi yazmış, millî ruhu heyecana getiren sesin — modern şekillere ve âhenklere uysun, uymasın — kutlu ve lüzumlu olduğunu ileri sürerek davulu coşkuncasına övmüştüm; demiştim ki: "Davul bizim kan kardeşimizdir; iyi ve kötü günlerimizin can yoldaşıdır. Onda her sesten ve her çağırıştan fazla bir "başına toplayış", her sınıfı bir tek duyguya bağlayış, ruhta birleştiricilik kuvveti vardır. Cümhur onun sesiyle birbirine kenetlenir, ona uyarak bir gaye etrafında toplanır ve bir yolda yürür!,,

Bu sabah İstanbul halkı bayram şerefine yerli kıyafete girmiş bekçilerin davul sesi ile uyansa ve pencerelere üşüşüp de davulcunun arkasına düşen mahalle çocuklarının sevinç manzarasiyle karşılaşsa idi şu bayram büsbütün ulu ve tam bir mâna almaz mıydı? Millet, asırlardanberi âhengine ve şevkine alıştığı heybetli sesle gönlünden, can evinden heyecana gelmez, duyduğumuz sevinç katmerlenmez miydi?

Bayramlara millî kıyafetin, millî musikinin, daha doğrusu halk musikisinin büsbütün başka bir renk ve bir ışık, ayrı bir hareket ve bir coşkunluk verdiğinde şüphe yoktur. Hele o milletin elinde böyle aslan gibi gürleyen, kükreyişi yeri gökü sarsan, insana orduların yürüyüşe geçtiği, topların patladığı hissini veren iptidaî fakat pervasız ve mert nağmeli bir musiki âleti mevcut olursa bunu kullanmaması, unutulmağa mahkûm etmesi, zevkinden ve heyecanından bayramlarını ve gelecek nesilleri mahrum bırakması âdeta bir suçtur.

Bizim davulumuzda dünyayı yerinden oynatmış bir tarihin sesi saklıdır; davul heybettir, tokmak kuvvettir; onlardan çıkan seste ise heybetli bir kuvvetin kâinata meydan okuyan hudutsuz ve korkusuz sevinci gürler!

29 Ekim 1842 (2)

Edebî Roman

GELİNLİK KIZ

No. 4 Yazan: KERİME NADİR

— Haydi kızım, elbiseni değiş de yanlarına gitt.. Diyen büyük babasına yarım ağızla:

— Yanlarına gitmiyeceğim... Odama çıkacağım...

Cevabını verdikten sonra, ihtiyarın muztarip bir hayretle başını iki yanına salladığını görmeden yürüdü, ağaçlar arasında kayboldu.

* * * * * *

Feyzâ odasına çıkark kapısını kapamıştı. Yüzünde derin bir heyecanın bariz izleri okunuyor, elâ gözleri elem denecek karanlık bir buğu ile örtülüyordu. Omuzlarındaki ince ceketi kar yolasının üstüne fırlattı. Üzerinde ressam edevatı ile kitaplar bulunan büyük bir masanın başına geçerek başını elleri arasına aldı ve böylece hareketsiz kaldı.

Ruhunda bir buhran olduğu muhakkaktı.. Teneffüs ettiği havayı azımsıyor gibi derin nefesler alıyor, mütemadiyen bir noktaya bakıyordu.

Bir aralık başını kaldırdı. Gözlerini, masanın üstündeki vazoda duran bahar çiçeklerinde gezdirdi. Sonra uzandı; onları uzun uzun kokladı.

Bu sırada odanın kapısı açılmış, içeriye otuz yaşlarında kadar, ufak yapılı bir genç kadın girmişti.

Feyzâ birden başını çevirerek:

— Belkıs, sen misin?, dedi.

Sonra, onun gözlerinde neşeli ışıklar görünce çekingen bir sesle ilâve ettl:

— * * * Ne haber?.. Mutlaka seni elçi gönderdiler!.

Belkıs gülüyor, başını sallayarak:

— İyi tahmin ettin! Diyordu.

Amcazadesinin karşısındaki şezlonga yerleştikten sonra devam etti:

— * * * Feyzâcığım... Hanımlar cevap almıya gelmişler. Büyük annem, mutlak müsbet bir karar vermek icap ettiğini söylüyor... Çünkü bu adam hakikaten iyi bir kısmet kardeşim.. İyi düşün!

Feyzâ birden sert ve kat'i bir sesle:

— İmkânsız! Dedi. Israr beyhudedir Belkıs... Ben evlenmiyeceğim...

— Peki sebep?

— * * *

— Niçin susuyorsun?. Eminim ki dediği hiç bir sebep yok.. Bu adam seni mesut edebilir Feyzâ... Zannıma göre, aradığın her meziyet onda mevcut!.

Feyzâ, açık pençereden uzaklara bakıyor, mırıltı halinde:

— Sen beni anlamalısın, diyordu. Yapamam.. Onunla yapamam!.. Biliyorsun ki benim burada bir muhitim var.. Sevdiklerim, candan dostlarım ve meşgalem var.. Hasılı beni İstanbula bağlıyan bir sürü bağ var.. Bütün bunları bırakmıya seve seve razı olacağım öyle bir bağ olmalı ki, beni buradan koparsın, çekip götürsün! Yoksa, bir yabancı için, tanımadığım ve hoşlanıp seveceğim şüpheli olan bir adam için fedakâr olamam...

— Doğru söylüyorsun Feyzâ!. Fakat, sen ayni terane ile kaç tane kısmet teptin!. Üç senedir, iyi kötü kim olursa olsun, bütün taliplerini reddediyorsun!. Ortaya koyduğun sebepler, bu hareketini mazur kılacak kuvvette değil!.. İstanbul içinde olanları da istemedin!.. Bana öyle geliyor ki, başka bir sebep var. Seni bu ısrara ve inada mecbur eden başka bir kuvvet var..

Feyzâ isyankâr bir hareket yaptı. Titizlenerek:

— Neler söylüyorsun canım? Dedi. Zaten âdettir... Bir kız evlenmek istemedi mi binbir mana verilir.. Beklediği var, istediği var, denir.. Hayır Belkıs! Seni temin ederim ki ben, sadece serdettiğim sebepler yüzünden evlenmekten kaçınıyorum.. Hem benim yaratılışımdaki bir insanın, rasgele bir adamla evlenmesi biraz tuhaf değil mi?.. Anlaşacağıma, imtizaç edebileceğime akılım kesmeden nasıl bir âmâ itaatiyle o yabancıyı hayat arkadaşı kabul edebilirim?..

— Tamamen haksızsın demiyorum.. Fakat, korktuğuna uğrayacağına nereden hükmediyorsun?. Belki hadisat lehine inkişaf eder.. Belki, tahmininden çok fazla mesut olursun!..

— "Belki" ile bir hayatı altüst etmek!!..

(Devamı var)

RADYO

BUGÜNKÜ PROGRAM

7,30 Program
7,32 Marşlar
7,40 Haberler
7,55 Müzik (Pl.)
8,30 Konuşma
8,45 Halk havaları
9,15 Konuşma
9,30 Müzik (Pl.)
10,00 Temsil
10,45 Saz eserleri
11,15 Konuşma
11,30 Müzik (Pl.)
12,00 Konuşma
12,15 Marşlar
12,30 Büyük Millet Meclisindeki merasimin naklen neşri.
13,30 Haberler
13,45 Müzik (Pl.)
14,45 Hipodrom - daki merasimin naklen neşri.
17,00 Milli Piyango fevkalâde çekilişinin naklen neşri
18,00 Program
18,03 Türküler
18,30 Konuşma
18,45 Saz eserleri
19,00 Konuşma
19,15 Marşlar
19,30 Haberler
19,45 Zurna, davul
20,15 Radyo gaze.
20,45 Türküler
21,00 Evin saati
21,15 Temsil
21,45 Müzik (Pl.)
22,30 Haberler
22,45 Kapanış

Büyük Zaferler Diyaroması

Dün Beyoğlunda Merasimle Açıldı

Eminönü Halkevinin tertip ettiği "Büyük zaferler diyaroması" sergisi dün Beyoğlunda Ottaş salonlarında Eminönü Halkevi reisi Yavuz Abadan'ın bir nutkunu müteakip, C. H. P. vilâyet idare heyeti reisi Suad Hayri Ürgüplü tarafından açılmıştır.

Millî mefahirimi canlandıran ve memleketimizde ilk defa tertip edilen bu sergi, yedi tablodan ibaretti:

1 — "İstanbulun fethi 1453", 2 — "Anafartalar zaferi 1917", 3 — "İnönü zaferi 1921", 4 — "Türk kadını, Türk istiklâl savaşında 1921", 5 — "Lozan zaferi 1923", 6 — "Harf inkılâbı 1928", 7 — "Mehmetçik yurt bekçisi 1842".

Sanatkâr Vedat Ar tarafından hazırlanan bu millî mefahirimize ait çok canlı levhalar takdirle karşılanmıştır.

Sanatkâr tarafından, bir çok eserler tetkik edilerek meydana getirilen ve Bellini'nin bir çok hatalarını da tashih eden Fatihin İstanbulu fethine ait tablo, ayni zamanda uzak tarihimize ait mühim bir vesikadır.

Kurtuluş savaşımıza ait olan ve çoğumuzun hakikisini yakından tanıdığımız tablolarda, hele Atatürk'ün ve İnönü'nün cephedeki savaşları, Türk kadınının cephane taşıyışı, düşman taraftan Türk köylerinin yıkılışının hadisatın vukuu esnasındaki gibi canlı ve fiili gösterilişi seyircilerin gözlerini heyecan yaşlariyle ıslattı.

Sergide bulunan Profesör Mustafa Sekip Tunç muharririmize sergi hakkındak intibalarını şöyle söylemiştir:

"— Bu gibi eserler öğretmez, telkin eder. Bu itibarla bu levhalar fevkalâde muvaffak olmuştur. Sanatkâr, millî mefahirimizi çok iyi canlandırdığı kadar, sanat bakımından da hakikaten muvaffak olmuştur.,,

Bir Yarbay:

"— Sanatkârın muvaffakıyetinin manevî mükâfatını takdir ve tebrik ödeyemez. Ben bu levhaların canlandırdığı hadiselerin çoğunu bizzat yaşadım. Millî heyecanımızı besliyecek bu gibi eserlerin daha genişletilmesi şayanı arzudur.,,

Dekorasyon mağazası sahibi Salâhattin Refik Sırmalı:

"— Sergi, Avrupada muazzam masraflarla meydana getirilen emsali eserlerden hiç de aşağı değildir. Bu eserin bütün memlekette gösterilebilmesini arzu ederdim.,, demiştir.

Profesör Yavuz Abadan, bu sene çok mütevazi olarak meydana getirilen bu eserin gelecek yıl için çok daha geniş mikyasta yapılmıya çalışılacağını ve bugünkü tabloların 4 İkinciteşrine kadar İstanbulda gösterildikten sonra bir kaç gün Ankarada da gösterileceğini ve Parti merkezi muvafık görürse yurdun diğer yerlerinde de gösterilmiye çalışılacağını söylemiştir.

VALİ GELDİ

Şehrin Ekmeklik Unu Hergün Muntazaman Verilecek, Herkes Ekmeğini Rahatça Alabilecek

Hükûmet, İaşe Maddelerinin Fiyatları Ve Piyasada Kâfi Derecede Bulundurulması Bakımlarından Ehemmiyetli Tedbirler Alıyor

Bir haftadanberi Ankarada şehrin ekmeklik un ihtiyacı ve hububat işleri ile memur ve halk karneleri etrafında alâkalılarla temaslarda bulunan vali Lûtfi Kırdar dün sabah şehrimize dönmüştür. Vali gazetecilere Ankarada varılan kararları izah etmiş ve demiştir ki:

"En başta size, İstanbulun ekmeklik ununun bundan sonra muntazaman verilmesi için hükûmetimizin bize azamî imkânları bahşetmiş bulunduğunu şükranla söylemeliyim.

Ekmeklik un ihtiyacımız deyince bunda memur sınıf, memur aileleri ve halk da dahildir. Bu suretle memur karnesi almış olanlarla halk karnesi alanların hepsi bundan sonra günlük ekmek istihkaklarını eskisi gibi emin olarak fırınlardan alabileceklerdir. Bu bakımdan hiç bir kimsenin telâşlanmasına mahal yoktur.

Diğer iaşe maddelerinin fiyatları ve piyasada kâfi mikdarda bulundurulabilmesi bakımlarından hükûmetimiz ana prensipler üzerinde ehemmiyetli tedbirler almaktadır. Yakında, bugünkü şartlar içindeki azamî salahı piyasalarda göreceğiz.

Ankarada bulunduğum günlerde çalışma arkadaşlarımla telefonla sık sık görüşerek fırınlar ve piyasa teftişlerinde daha cezrî ve daha sıkı davranmalarını tavsiye etmiştim. Bu hususta kontrol ve teftiş işlerinin son haftaki verimi hakkında teftiş heyetinin ve iktisat müdürlüğünün hazırladığı raporları alacağım.

Şunu da ilâve edeyim ki; vurgunculuğa karşı bütün vasıtalarımızı ve imkânlarımızı kullanarak mücadele edeceğiz!"

Yeni karneler ve tevziat

Bir muharririmizin, yeni ekmek karneleriyle yapılacak tevziatın neticeleri hakkındaki tahminlerini sorması üzerine vali şunları söylemiştir:

"Ekmek karnelerini belediye matbaasında çok sıkı bir mürakabe ve nezaret altında bastırdık. Numaralattık. Yeni karnelerimizde, İstanbula mahsus olduğu anlaşılan işaretler vardır ve bu işaretler her kuponda mevcuttur. Demek oluyor ki İstanbulun günlük buğdayı tamamen burada karne almış olanlara inhisar edecektir. Evvelce olduğu gibi hariçten gönderilen karnelerle fazla ekmek tedarik edenlerin ve tehacümdan faydalanmak isteyenlerin doğurdukları mevzii ekmek sıkıntısının da önüne geçeceğimizi kuvvetle umuyorum.

Dağıtmakta olduğumuz karnelere koyduğumuz sıra numaralarla ilerdeki teftişlerde usul, nizam ve istihkak aşırı hareketlere daha kolaylıkla mani olacağız. Belediyenin bu sefer hazırladığı karnelerle alacağımız günlük un arasında bir fark olmıyacağından, halkımızın, memur olsun serbest meslek ashabında nolsun günlük ekmeklerini muntazaman ve emin olarak alacaklarını bilhassa tebarüz ettirmenizi bir daha rica edeceğim!"

Ekmek fiyatları

Ayrıca verilen malûmata göre halk ve memur ekmek fiyatları arasında pek az bir fark olacak, ayrı ayrı fiyatlarla ekmek satışı da kat'i olarak ayın ikinci yarısından sonra başlıyacaktır.

Karne tevziatı

Bütün ekmek karnelerinin Cumartesi gününe kadar tamamen dağıtılması için gerekli tedbirler alınmış bulunmaktadır. Hiç kimse ay başında karnesiz kalmıyacaktır.

İsviçre İle Ticaret

Ankara, 28 (A.A.) — Türkiye ile İsviçre arasında ticaret anlaşması müzakerelerini yapmak üzere doktor Erbad'ın riyasetinde gelen İsviçre heyetiyle Hariciye Vekâleti ticari ve mali anlaşmalar müzakere heyeti reisi doktor Burhan Zihninin riyasetinde teşekkül eden heyetimiz arasında müzakerelere Hariciye Vekâletinde başlanmıştır.

Bulgar Muhteliti Geldi

Misafirler İlk Maçı Beşiktaşla Yapacak

Bulgaristan şampiyonu Levsky takımiyle ikincisi J. S. C. takımının teşkil ettikleri muhtelit futbol takımı dün sabah şehrimize gelmiştir. Sporculara iltihak eden meraklı bir seyirci kütlesinin de takımla birlikte trenden inmesi oldukça kalabalık bir misafir kaflesi vücude getirmişti. Bulgar sporcuları, Beşiktaş ve Fenerbahçe klüpleri tarafından birer büket verilip "hoş geldiniz" denildikten sonra doğruca kendilerine tahsis edilen otele gitmişler ve istirahat etmişlerdir.

Misafirlere karşı ilk maçı bugün İstanbul şampiyonu Beşiktaş takımı yapacaktır.

Beşiktaş bugün en kuvvetli bir kadro ile çıkacak ve şöhretine lâyik bir oyun ve netice almak için bütün varlığiyle çalışacaktır.

Bulgaristan birinci ve ikincisi olan bu iki takım muhtelitine ayrıca çok kuvvetli oyuncular da katılmıştır. Bugün Bulgar takımı şu kadro ile oynıyacaktır: Aldebav, Zografov, Petkov, Görgiyev, Tavetkov, Simeonov, Laskov, Belakapov, Çolakov, Marnokov, Petrov.

Bunlardan kaleci Aldov Slavyadan, sağ iç Simeonov Makedonya takımından alınmıştır. Sağ haf meşhur Stambulîev 28 defa beynelmilel olmuştur. Bulgar millî takımının kaptanıdır.

İzmitteki Gaz Hâdisesinde Karar

İzmit, 28 — Konyaya göndermek üzere istasyon ambarına sevkettiği 10 teneke gazın meydana çıkması üzerine belediye reisi Kemal Öz hakkında açılmış olan davada mahkeme, bu suçu millî korunma kanununun şümulüne girer mahiyette görmemiş, evrakın memurin muhakemat encümenine sevkedilmek üzere müddeiumumîliğe iadesine karar vermiştir. Hadisenin akabinde tevkif edilmiş olan Kemal Öz hakkındaki tevkif kararı da mahkemece kaldırılmıştır.

Vekiller Heyetinde

Ankara, 28 (A.A.) — İcra Vekilleri Heyeti bugün saat 11 de Başvekil Şükrü Saracoğlunun riyasetinde toplanmıştır.

Asil Türk Milleti

Tarih kadar eskiyiz. Tarihin en genciyiz. Ulusumuzun büyük bayramı hepimize kutlu olsun.

M. NURİ ÇAPA

DİKKAT:

20 nci Yılâ Girerken Tâcirlerimizden İnsâf İstiyoruz!

Cümhuriyetimiz bugün yirminci yaşına giriyor. 19 yılda bize en azdan 190 yılda elde edilebilecek terakkiler kaydettiren bu verimli ve feyizli devir, bütün vatandaşların feragat ve fedakârlığına, yorulmak bilmeden çalışmasına, inanına ve güvenine dayanıyor.

Cümhuriyetin nimetlerinden en çok faydalanan zümre — hiç şüphe götürmez ki — sanayi ve ticaret sahasında meşgul olanlardır. Bu zümrenin Cümhuriyet devrinden kazançları, diğerlerininkinin feragat ve fedakârlığı kadar yüksektir. Halbuki bugün Cümhuriyet vatandaşlarını en çok müteessir eden bu zümrenin insafsızlığı ve bu zümrenin vurgunculuk hırsıdır.

Bugün biraz da tüccarımızdan ve sanayicilerimizden feragat ve fedakârlık istemenin sırası gelmiştir. Tâcirlerimiz kendilerine hiçbir devrin, hiçbir rejimin vermediği kazanç imkânlarını veren Cümhuriyetin kıymetini bilmeli: Cümhuriyet vatandaşlarına karşı bir parça merhametli olmalıdır. Onlardan biraz insaf istemek, artık vurgunculuktan vaz geçmelerini, devlete zahir olmalarını, halkın yiyeceği, giyeceği ve kullanacağı maddelerle daha fazla oynamamalarını ihtar etmek çok yerinde bir hareket olacaktır.

Piyasa Vaziyeti

Dün piyasada önemli satışlar olmamıştır. Kuru üzümlerin kilosu 65 kuruşa kadar düşmüştür. Yiyecek maddeleri ve zahire satışlarında fiyat tebeddülü olmamıştır. İhracat muameleleri biraz gevşek olmuş ve gümrüklerden çıkarılmış olan muhtelif eşyanın piyasalara satılmasına devam edilmiştir.

İthalât, ihracat birlikleri arasında toplantı

İthalât ve ihracat birlikleri reisleri bir toplantı yapmışlardır. Toplantıda verilen karar üzerine bütün birliklerin reislerinden müreklep bir komite teşkil edilecektir. Bu komite birlikler arasındaki münasebet ve rabıtaları kuvvetlendirmiye ve işlerin kolaylaştırılmasına çalışacaktır.

GECE GELEN HABERLER

Stalingrat'ta

Almanlar, Yeniden Bir Mahalleyi İşgal Ederek Volgaya Vardı - Moskova Şiddetli Muharebeler Olduğunu Haber Veriyor

Berlin, 28 (A.A.) — Alman ordularının baş komutanlığının tebliği: Alman kıtaları Novirosisk'in doğu cenubunda günlerce süren çetin muharebelerden sonra bu bölgeye hâkim olan bir sıra tepeler işgal etmiştir.

Tuapse bölgesinde dağlarda vücude getirilmiş ve bir sıra müstahkem küçük mevzilerde tahkim edilmiş bir düşman grupu Sovyet kıtalarının inatla müdafaasına rağmen hücumla zaptedilmiştir. Düşmanın bütün karşı hücumları püskürtülmüş, düşman ağır kayıplara uğratılmıştır. Ayni kesimde Alman hava kuvvetleri düşman mevzilerine ve Tuapse şehrine hücum etmiştir. 6000 tonluk bir ticaret gemisi bomba ile hasara uğratılmıştır. Terekin batısında Salı günü kıtalarımızın hücumları iyi neticeler vermiş ve bazı düşman teşkillerinin kuşatılmasını temin etmiştir.

Stalingratta Almanlar ekmek fabrikasının doğusundaki bölgeye hücum ederek Volga kıyılarına varmışlar ve bu suretle mühim Sovyet kuvvetleri tarafından şiddetle müdafaa edilen mahalleyi ele geçirmişlerdir. Alman hava kuvvetleri bu kara harekâtını muvaffakıyetle desteklemiş, şehrin cenubunda Alman piyade kıtaları düşman kuvvetlerinin müteaddit şaşırtma hücumlarını kanlı muharebelerden sonra püskürtmüşlerdir.

Alman hava hücumları düşmana Hazer denizinde ve demiryolları üzerinde büyük kayıplar verdirmiştir. 11 yük treni tahrip edilmiştir. Topyekûn 3000 ton tutarında 3 ticaret gemisi batırılmış bir ticaret gemisiyle bir petrol gemisi ve iki avizo yakılmış veya hasara uğratılmıştır.

Sovyet resmî tebliği

Moskova, 28 (A.A.) — Sovyet öğle tebliği: 27 İlkteşrin gecesi kuvvetlerimiz, Stalingrat çevresiyle Tuapse şimal doğusunda düşmanla çarpışmışlardır. Başka cephelerde bir değişiklik yoktur.

Moskova, 28 (A.A.) — Sovyet tebliğine ek: Düşmanın Stalingratta işçi mahallelerine ve fabrikalara karşı taarruzu şiddetlenmiştir. Almanların bir biri ardına yaptığı hücumlar, ağır kayıplar verdirilerek püskürtülmüştür.

Stalingradın şimal batısında bütün gün çarpışmalar devam etmiştir. Sovyet bataryası, dört Alman tankını ve 23 müstahkem mevkii tahrip eylemiştir. Almanlar, Sovyetlerin elinde bulunan meskûn bir mahalle 20 defa hücum etmişler, fakat her defa geri püskürtülmüşlerdir.

Kafkas bölgesinde

Ankara, 28 (Radyo Gazetesi) — Kafkas bölgesinde yağan karın 2 — 3 metreyi bulduğu bildiriliyor. Bu takdirde harekâtın tamamen durması beklenebilir.

M. Churchill İle M. Eden'in Yunan Halkına Mesajı

Londra, 28 (A.A.) — İtalyanların Yunanistana taarruz ettiği günün ikinci yıldönümü dolayısiyle Churchill Yunan milletine hitaben bir mesaj neşrederek şunları söylemiştir:

"Düşmanlara karşı gösterdiğiniz cesaret ve manevî kuvvet Birleşik milletlere ilham veriyor. Yunan kıtalarının ıstıraplarımızın intikamını almak için bizimle, yanyana çarpışacakları gün uzak değildir.,,

Hariciye nazırı M. Eden de Yunan milletine hitaben bir nutuk söyliyerek: "Zafer ve kurtuluş gününün müjdecisi olan şafak belirmiye başlamıştır.,, demiştir.

Evlendirilen Çiftler

Dün gece Eminönü Halkevinde 11 çiftin evlenme töreni yapılmıştır. Bunların evlenme masrafları, cihazları, elbiseleri Halkevinin bu sene festivallerden elde ettiği hasılatla temin edilmiştir.

Fransız Fas'ı da Hazır

G. Nogues, Müdafaa Hazırlıklarının Tam Olduğunu Söyledi

Paris, 28 (A.A.) — Amiral Darlanın Oran'da bulunması münasebetiyle Petit Parisien gazetesinin hususi muhabirine beyanatta bulunan Fas umumi valisi General Nogues demiştir ki:

"Fas'a tecavüz ederek memnuniyetle karşılanacaklarını ümid edenler ağır bir hayal inkisarına uğrayacaklardır. Sahillerimiz garbi Afrika sahilleri kadar tahkim edilmiştir ve elimizde kıymetli kıtalar vardır. En küçük işarette yerliler köylerinden gelerek bize iltihak edeceklerdir.

Garbi Anadoluda Dünkü Zelzeleler

Ankara, 28 (A.A.) — Aldığımız malûmata göre, bu sabah Marmara ve Ege bölgesi ile batı Anadoluda muhtelif yerlerde muhtelif kuvvette fakat hepsi tamamiyle zararsız müteaddit yer depremleri olmuştur. İstanbulda 5,50 ve 6,00 da olmak üzere 3, İzmirde 3,30, 5,25, 5,35, 5,55 ve 7,25 te olmak üzere 5, Salihlide 3,35; 3,40; 5,25; 5,30 ve 8,30 da olmak üzere 5, Akhisarda 3,10, 5,20, 5,45 ve 8,30 da olmak üzere 4, Kütahyada 3,12; 5,00 ve 5,30 da olmak üzere 3 ve bunun dışında saat 3 ile 8 arasında muhtelif saatlerde Eskişehir, Bursa, Çanakkale; Gelibolu, İmroz, Simav; Emet; Şarayköy ve daha diğer yerlerde birer, hepsi tamamiyle zararsız yer depremi kaydolunmuştur.

Bulgar Kralı Sobranyada Bir Nutuk Söyledi

Sofya, 28 (A.A.) — Bulgar Kralı Boris, bu sabah Sobranyanın 22 inci içtima devresinin dördüncü toplantısını açtığı sırada söylediği bir nutukta bilhassa şöyle demiştir:

"Memleketimizin siyaseti Mihver devletleri ve müttefikleri ile dostluk ve ciddî işbirliği esasına ve üçlü paktla komünistlik aleyhindeki pakta dayanmaktadır.

Bulgaristan Avrupada devamlı bir sulh ve adalet kuracak olan yeni nizam mefkûresine bağlıdır. Biz bu ülkünün gerçekleşmesi için dostlarımızla işbirliği yapacağız.,,

Bulgar Kralı, ordunun kendisine verilecek vazifeyi yapmıya hazır bulunduğunu da söylemiştir.

Elalemeyn Hattında

Baştarafı 1 incide

mız tarafından önlenmiştir. Dün gündüz tahrip edilen düşman uçaklarının sayısı 18 dir. Bir o kadar düşman uçağı da hasara uğratılmıştır. Düşman kayıpları nın çoğu av uçağıdır.

26 İlkteşrinde üç avcının daha tahrip edildiği şimdi tesbit edilmiştir.

Düşman avcıları tarafından Maltaya yapılan hücumlar devam etmişse de hasar kaydedilmemiştir.

Yukarda bildirilen harekâttan 6 uçağımız dönmemiştir.

İtalyan resmî tebliği

Roma, 28 (A.A.) — İtalyan tebliği: Bilhassa Mısır cephesinin şimal kesiminde iki tarafın zırhlı teşkilleriyle piyade kıtalarının taarruz ve mukabil taarruzları birbirini takip etmiştir. İnatlı bir mücadeleye sahne olan mühim bir mevzi şiddetli çarpışmalardan sonra elimizde kalmıştır. Düşman dün 53 tank kaybetmiştir. Bunlardan bir kısmı tahrip edilmiş, bir kısmı zaptedilmiştir.

Muharebe meydanı üzerinde cereyan eden şiddetli çarpışmalar esnasında on biri İtalyan avcıları, onu Almanlar tarafından olmak üzere 21 İngiliz tayyaresi düşürülmüştür. Başka bir tayyare de hava bataryalarımızın ateşi ile düşürülmüştür. Bu harekâttan beş tayyaremiz dönmemiştir.

Yalanlanan bir haber

Londra, 28 (A.A.) — General Aleksander'in bindiği tayyarenin dünkü Salı günü çölde düşürüldüğüne dair bir mihver membaı tarafından verilen haber bugün Londranın salâhiyettar mahfillerinde tekzip edilmektedir.

*

Londra, 28 (A.A.) — Londradan gelen haberlere göre, 8 inci ordu, yeni muvaffakıyetler elde etmiştir.

Gemi kafilesine hücum

Kahire, 28 (A.A.) — Bir mihver gemi kafilesine, Cenubî Afrika, Amerika ve İngiliz torpil uçakları tarafından Tobruk ve Derne arasında yapılan bir taarruzda, iki taştın batırıldığı ve birinin de ciddî surette hasara uğratıldığı tesbit edilmiştir. Kafile, bütün gece fasılasız olarak bombalanmıştır.

Milli Şef İnönü'nün Huzurunda

Baştarafı 1 ncide

Bir talebenin Büyük Millî Şefe, şefkatli alâkalarından dolayı Türk izcilerinin minnet duygularını bildiren söylevinden sonra Maarif Vekili Hasan Ali Yücel, 34 sene beden terbiyesi öğretmenliğini yapmış olan İzmir lisesi beden terbiyesi öğretmeni Nuri Tozkoparan'a ve 26 sene beden terbiyesi öğretmenliği etmiş olan Kastamonu lisesi beden terbiyesi öğretmeni Necmi Dincere maarifin armağanı olarak bir kupa vermiştir. Halkın sürekli alkışlarla karşıladığı bu kadirşinaslık hareketine Nuri Tozkoparan sonsuz şükranlarını ifade eylemiş ve 34 senelik meslek hayatında çok iyi tanımak fırsatını bulduğu Türk çocuğuna güvenileceğine emin olduğunu ve onların adına söz vermekte haklı bulunduğunu söylemiştir.

Söylevin bu kısmından sonra izciler çevik hareketlerle çadırlar kurmuşlar, tatbikat oyunları oynamışlar, kendi çaldıkları sazlariyle, davullariyle, zurnalariyle İzmirin zeybeğini, Sivasın halyalarını ve Erzurumun barlarını oynamışlardır.

Gösteriye sahanın ortasında toplanan izcilerin başları üzerinde kaldırdıkları beyaz ve kırmızı fularlarla yaptıkları Türk bayrağının altında büyük Millî Şefimizin vereceği her vazifeyi başaracaklarına başları üstünde taşıdıkları bu bayrak üzerine and içmişlerdir. Bundan sonra "Dağ başını duman almış,, marşını söyliyerek Millî Şefin önünden geçmişler ve sahadan çıkmışlardır.

Millî Şef İnönü, bütün hazır bulunan halkın takdirlerini toplıyan bu gösteriden sonra 34 sene beden terbiyesi öğretmeni olarak hizmet etmiş bulunan İzmir Atatürk lisesi öğretmeni Nuri Tozkoparanı ve gösteriden sonra bu gösteriyi hazırlıyan Maarif Vekilliği beden terbiyesi ve izcilik müdürü Vildan Âşir ile Gazi Terbiye Enstitüsü beden terbiyesi öğretmeni Cevdet Arun'u huzurlarına kabul etmişler ve iltifatta bulunmuşlardır.

Bu törende vazife almış olan diğer beden terbiyesi öğretmenlerini de takdirle karşıladıklarını ifade buyurmuşlardır.

Gösterilerden sonra Reisicümhurumuz halkın coşkun tezahürleri arasında ayrılmışlardır

Ebedî Şefin kabrini ziyaret

Ankara, 28 (TAN) — Bütün yurtta olduğu gibi, Ankarada da Cümhuriyet Bayramı heyecanla kutlanmaktadır. Şehrimize gelen izciler, bugün öğle üzeri Ulus meydanındaki âbide ile emniyet âbidesine çelenkler koymuşlardır.

Gençlik namına bir heyet, bugün, Etnografya müzesine giderek Ebedî Şef Atatürkün muvakkat kabrini ziyaret etmiş ve kabre bir çelenk koymuştur.

Yarın akşam bir fener alayı tertip edilecektir. Yine yarın saat 12 de istasyon tepesinden 21 pare top atılacaktır. Cümhuriyetin 19 uncu yılını idrâk ettiğimiz saatte (20,30 da) istasyon tepesinden tekrar top atılacak ve top sesini duyan her vatandaş, Cümhuriyetin banisi Ebedî Şef Atatürkün ve onun adında Cümhuriyet ve istiklâl için çalışarak aramızdan ebediyete intikal etmiş olanların aziz ve kahraman hatıralarını anmak için bulundukları yerde bir dakika ihtiram vakfesi yapacaktır. Bu bir dakikanın hitammda fabrikalar, lokomotifler, otomobiller düdük ve kornelerini öttürerek bu tarihî anı selâmlıyacaklardır. Yarın akşam, Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Ankara Palasta vereceği büyük balo için hazırlıklar tamamlanmıştır.

Ankara, hıncahınç kalabalıktır. Şehir, bu gece elektriklerle baştan başa donatılmıştır. Büyük Millet Meclisi, Vekâletler, Sergievi binalariyle bankaların gece tenviratı bilhassa dikkati çekmiştir. Fakat ışıklarla donatılan Ankara kalesinin uzaktan görünen heybetli manzarası cidden bir "şaheser,, olarak tavsif edilmektedir.

★

İstanbulda bayram

Cümhuriyet bayramı dolayısiyle şehrimiz dünden itibaren bayraklarla donatılmıştır. Başlıca cadde ve meydanlar Cümhuriyetin iyiliklerinden ve faziletinden bahseden dövizlerle süslenmiş, ana yollarm geçit yerlerine taklar kurulmuştur.

Bugün şehrimizde büyük bir tören yapılacak. ve bayram geçen yıllardan daha mükemmel bir surette kutlanacaktır.

Bu sabah saat 9 da Vilâyet binasında bir kabul resmi yapılacaktır. Vali Lûtfi Kırdar, askerî ve mülkî erkânla konsolosların tebriklerini kabul edecektir.

Saat 9,30 da Taksim Cümhuriyet meydanında hazır bulunacak olan askeri birliklerle okullar, sporcular ve diğer kurumlar Vali, Komutan ve Parti Reisi tarafından teftiş edilecektir. Bundan sonra bayrak çekme töreni başlıyacak. âbideye çelenkler konulacak ve bunu büyük bir geçit resmi takip edecektir. Saat 12 de Selimiyede 21 atım top atılacaktır.

Gece saat 22 de Taksim gazinosunda bir balo verilecek. Taksim meydanından başlamak üzere bir fener alayı tertip edilecektir.

Gece elektrik tenviratı yalnız bu akşam yapılacaktır

Cümhuriyetin 19 uncu Yıldönümü

Baştarafı 1 incide

emperyalist siyaset Cümhuriyetin yaşamasına sebep olduğu gibi, bugünkü harbin içinde de harp dışı kalmak imkânlarını verdi. 1914 harbinde Turana, Kafkaslara varmak iddiasiyle girenlere Galiyaçdan, Arabistan çöllerine, Kafkas dağlarına kadar bütün harp sahalarına yüzlerle binlerle Türkün mezarını veya mezarsız ölülerini bırakarak dönüler. Alman emperyalizmi ile el ele girişilen bu macera, çökmekte olan imparatorluğun bir ayak evvel yıkılmasına sebep oldu.

İstiklâl savaşı, tefessüh etmiş bir imparatorluğun içinden, yeni bir Türkiyenin doğuşu savaşıdır. Lozan sadece bu savaşın muahedesi değil maziyi tasfiye eden millî bir kurtuluşun beratıdır. Cümhuriyet, bu kurtuluşu garanti eden demokrat bir inkılâbın rejimidir. Bugün on dokuzuncu yılını kutladığımız Cümhuriyete bu safhalardan geçerek geldik.

Bugün bütün dünyayı içine alan bu ateşe, Türk Cümhuriyeti seyirci kalabilmişse, bunu Atatürkün, İsmet İnönü'nün inkılâpçı hamlelerine, bilhassa anti-emperyalist siyasetine medyun uz. Esasen Türkiyenin harici siyaseti açıktır. "Kimsenin toprağında gözümüz yoktur. Kimseye bir karış toprak vermeyiz.,,

Bugün muhafaza edebildiğimiz sulhü, bu siyasete ve bu siyasetin üzerine kurulan Cümhuriyete borçluyuz. Bunun içindir ki Cümhuriyetin bu on dokuzuncu yıldönümü bizim için ayni zamanda bir sulh bayramıdır.

TAN

29 Ekim 1942 (3)

T A N
ABONE BEDELİ
Türkiye — Ecnebi
1400 Kr. — 1 Sene — 2800 Kr.
750 " — 6 Ay — 1500 "
400 " — 3 " — 800 "
150 " — 1 " — 300 "
Adres değiştirmek (25) kuruştur.

BUGÜN

Mısır Muharebesi

Yazan: *M. ANTEN*

8 inci ordunun taarruzu hakkında pek az malûmat gelmekte ve vaziyet kâfi derecede sarih bir surette anlaşılmamaktadır. Şimdiye kadar bilinen şey, 8 inci ordunun ileri kollarının Mihver müdafaa hatlarına, bir kaç noktadan nüfuz ettikleri ve işgal etikleri mevzilerde tutunduklarıdır. Bu vaziyetten, esas büyük kuvvetlerin henüz harekâta iştirak etmediği ve bunların Mihver müdafaa hattının zayıf olan yahut zayıflatılacak olan noktalarından harekete geçmek üzere bekledikleri hissi hasıl olmaktadır. Times gazetesi, asıl çetin muharebelerin Mısır cephesinin cenubunda olacağını yazmaktadırlar. Vaşington siyasî mahfillerinde ise Akdeniz bölgesinde harbin mukadderatı üzerinde kat'î bir tesir yapacak mahiyette çok mühim askerî hareketlerin cereyan edeceği kanaati hâkimdir.

Bir Vichy haberine göre: İngilizler Mısırda 1 milyon asker ve 1000 tank biriktirmişlerdir. Zırhlı, piyade ve hava kuvvetleri bakımlarından İngilizlerin Mihvercilere nazaran az bir üstünlüğü vardır. Fakat İngilizler hava üstünlüğünü ancak kısa bir müddet muhafaza edeceklerdir.

İngiliz kaynaklarından verilen malûmata göre: Müttefik kuvvetleri İtalyanlar tarafından müdafaa edilen noktalara nüfuz edebilmişlerdir. Gene aynî kaynaklara göre Cenovaya karşı yapılan hava akınında da çok mikdarda adam ölmesi; bombardımanın tesirinden ziyade çıkan panikten ileri gelmiştir. İngilizler, Almanyanın pek yakında ve gayri kabili içtinap bir surette bütün cephelerde müdafaaya geçmek zorunda kalacaklarını, hattâ Almanların Sovyet Rusyada Don hattına kadar çekilmeleri ihtimali olduğunu söylüyorlar.

Salomon Harbi

Salomon adaları civarında cereyan eden muharebelerde Japonlar Amerikalıların dört tayyare gemisi ile 2 harp gemisini batırdıklarını iddia etmektedir. Amerikalılar ise bu iddiaların bir hayal mahsulü ve propaganda cilvesi olduğunu söyliyerek hasara uğrayan iki Japon tayyare gemisine ve 3 kruvazöre karşılık 1 Amerikan tayyare gemisinin ağır hasara uğradığını ve bir muhribin battığını bildirmektedirler. Son Japon tebliğinin mübalâğalı gözüktüğü hakkındaki kanaate sebep şudur:

Şimdiye kadar neşredilen Japon tebliğlerine göre Amerikalıların mevcut tayyare gemilerinin iki misli kadar tayyare gemisi batırdıklarını kabul etmek icap edecektir.

Son aylarda Pasifikte taarruzdan müdafaaya geçmek zorunda kalan Japonlar müttefik tazyikinin artması karşısında yeni hamlelere girişmek mecburiyetini hissetmişler, fakat bütün gayretlerine rağmen büyük bir stratejik ehemmiyeti olan Salomon adalarından Amerikan kuvvetlerini çıkarmıya muvaffak olamamışlardır.

Cümhuriyetin XIX. Ve Harbin IV. Yılında

İki Mânâlı Bir Bayram

İnkilâp ve Cümhuriyet Tarihimiz Sihirli Değneğin Dokunduğu Yerden, Birdenbire Yepyeni Bir Hayat ve Bir Âlem Çıkaran Peri Hikâyeleri Kadar Şaşırtıcı Sahnelerle Doludur, Bugün O Tılsımlı Tarihin Yıldönümünü Alkışlarken Yine O İnkilâba Borçlu Olduğumuz Sulh Bayramını da Beraber Kutluyoruz

YAZAN: **Refik Halid KARAY**

Cümhuriyetimizin 19. Ve cihan harbinin 4. yılındayız.

Cümhuriyet yerinde duruyor, biz ateş hattı dışında bulunuyoruz ve dünya harbi devam ediyor.

Rejimin sağlamlığını ve devletin dürüst siyasetini anlamak için yukarıdaki cümlenin mânasını düşününüz: Türkiyede hem idare, hem hudut bakımından en ufak bir değişiklik olmamıştır; sulh korunmuştur; sulh ile beraber istiklâl ordu, nüfus, iymar, servet de zarardan, ziyandan esirgenmiş, hattâ kuvvetlenmiş ve artmıştır. Halbuki ikinci cihan harbi çeşit çeşit bölgelerde bütün bunları kökünden söküp götüren, kan deryalarında boğan bir kasırgadır. Kurbanlarını saymak lâzımgelirse komşu hükûmetlerden başlıyarak doğuya ve batıya doğru ne tarafa gidersek önümüze çıkan herhangi bir memleketi gösterebiliriz. Yıllar bu acıklı listeyi gittikçe kabartıyor.

Avrupada birkaç ve Avruya dışında bir tek ülkeden başka harp felâketine uğramıyan yer kalmadı.

Bu nadir ülkelerden biri olmak bahtiyarlığını Cümhuriyetin sulh esası üzerine kurulan şaşmaz kaidesine, kısacası Cümhuriyete borçluyuz.

Onun içindir ki, geçirdiğimiz 19 yılın içinde en derin bir sevgi ve güven ile kutlamamız icabeden Cümhuriyet bayramı ne birincisini, ne beşincisi, ne on beşincisidir; cihan felâketinin dördüncü korkunç yılına rastlıyan 19 uncusudur!.

* *

Yirmi yıl önce bu millet bir çok şeyler isterdi.

Bunlardan bir kısmını gönlünde gizlemiye, bir kısmını da canını tehlikeye sokarak meydana vurmağa çalışırdı.

İsterdi ki, bir gün gelsin, ecnebî baskısı üzerimizden kalksın, devlet siyaseti yabancı sefirlerin oyuncağı olmaktan, korkutmalar ve ürkütmelerle idare edilmekten kurtulsun. Ba bıâli yokuşunu tırmanan silindir şapkalı bir diplomatın araba sesi Sadrâzamın yüreğini hoplatmasın ve atların sırtında şaklayan kamçı, yüzüne inecek karetin bir habercisi olmasın!

İsterdi ki, tatlı su frengi devşirme konsolosların kuyruklu ceketleri karşısında ak sakallı valilerimiz, redingotlarının düğmelerini iliştirip iki büklüm selâma durmasın ve belinde altı patlar, elinde yatagan taşıyan, eski taş ocakçı Karadağlı sefaret kavası sokakta bir Fatih edasiyle dolaşmasın, caka satmasın, vezirlere, müşirlere meydan okumasın!

İsterdi ki, Türk hükûmeti, devletler manzumesi arasında bir varlık olsun, saygı görsün, dostluğuna güvenilsin, düşmanlığından çekinilsin; sözü konferanslarda ağır bassın ve sazı siyaset konserlerinde merakla, alkışla dinlensin!

Cümhuriyet bunların hepsini yaptı. Varlık olduk, saygı gördük, dostluğumuza güvenildi, düşmanlığımızdan çekinildi, sözümüz dinlendi ve sazımız alkış landı,

* *

İsterdik ki, yazdığımız dil, konuştuğumuza uysun; biribirimizi anlamak ve anladığımızı kolay yazılıp okunur harflerle biribirimize anlatmak imkânı bulunsun.

İsterdik ki, her terakki hamlesine ket vuran kara taassup yerine vicdan hürriyetini bağışlıyan bir açık havaya kavuşalım ve açık meydana erişelim, kadın kasap camekânındaki gibi marya etiketile ayrı çengele asılıp değer verilmez bir mal olmaktan çıksın ve malaryalı bataklıklarda sivrisineklerden korunuyormuş gibi büründüğü örtüden ve yüzüne geçirdiği kara cibinlikten kurtulsun.

İsterdik ki, sokaklarımız Avrupalıya seyir ve eğlence teşkil eden, acayip kıyafetler sergisi olamasın; ne kırmızı fesli Osmanlı efendisine, ne yeşil veya beyaz sarıklı hocaya; ne sikkeli, arakiyeli, kavuklu dervişe; ne takkeli, kalpaklı, papaklı, külâhlı serseriye, ne de mor kubbeli, baca şekilli, kolalanmış yelkenli başlıklariyle bir ermeni ve Rum papasına, yahut rahibe çömezine, yahut da beli zünnarlı cezvit babasına rast gelelim, caddelerimizde bedavasına Zuhurî kolundan sahneler göstere lim!

İsterdik ki, ortaçağ yadigârı olan "âşar,, kalksın; mahkemeler tekleşsin, beynelmilel takvim, saat ve ölçü kabul edilsin.. Demiryollarını biz kuralım, biz işletelim... Kendi bankalarımız olsun ve içinde kendi memurlarımız çalışsın... Müzelerimizi çoğaltalım, heykeller dikebilelim. Köy ve sanat mektepleri açalım... İrmaklarımızın başı boş coşkun sularını barajlara kapatalım ve bozkırlarımıza cetvel ler açıp kurağı sulak, çorağı ve rimli ve ırağı yakın edelim. Memlekete, yaprak sigarasını tüttüren refahlı bir sermayedar hali veren fabrika bacaları gittikçe çoğalsın ve dumanını daha çok savursun!

İsterdik ki, Türk soyunu seksen çadırdan ibaret bir göçebe topluluğundan çıkmış bir ufak varlık olarak görmiyelim; tarihimizi Osmanlı padişahlariyle başlıyan şerefli, fakat kökü top rağa işlememiş bir hikâye gibi öğrenmiyelim. Özümüzün cevherini bilelim ve benliğimizin derinliğine inelim.

Bütün bunlar oldu, olmaktadır, olmağa devam edecektir.

* *

İnkılâp ve Cümhuriyet tarihimiz, görüyorsunuz ki, sihirli deyneğin dokunduğu yerden, birdenbire, yep yeni bir hayat ve bir âlem çıkaran Peri masalları kadar dinleyenleri şaşırtacak sahnelerle doludur. Yarın, eski ile yeniyi canlandıran

(Devamı Sayfa 4, Sütun 5)

Cümhuriyetin yetiştirdiği yarının büyükleri kendilerine vatan ve hayat bilgisini temin eden kitaplarını alıyorlar

Yedi Yaşından Yetmişine Kadar..

Bütün Millet Yekpare, Kütle Halinde Feyizli ve Verimli Neticelerini Bilerek, Anlıyarak Cümhuriyetin 19cu Yıldönümünü Kutluyor

YAZAN: **SAİT KESLER**

— Cümhuriyet ne demek?

— Güven demek, inanç demek..

Daha bir hafta evvel mektebe başlıyan altı buçuk yaşındaki yeğenim alfabesini açmış, hayran hayran İnönünün resmine bakıyor soruyorum:

— Kim o Aydın?..

— İnönü..

— Kimdir İnönü?

— Büyüğümüz, Millî Şefimiz..

— Ne demek Millî Şef?.

Duruyor, düşünüyor, cevap bulamıyor, fakat beni cevapsız da bırakmak istemiyor, söylediğini tekrarlıyor:

— Büyüğümüz demek işte..

— Senin büyüğün, baban mı, İnönü mü?

— Babam..

— Peki, İnönü nasıl büyüğümüz oluyor bizim?

— Benim büyüğüm yalnız babam değil ki.. Annem de var, öğretmenim de var, babamın büyüğü de var: Müdür bey, öğretmenin büyüğü var: Baş öğretmen. Onların da büyüğü, hepsinin büyüğü İnönü işte.

— Peki ne iş yapar İnönü?

— Reisicümhurluk yapar.

— Nasıl iş o Reisicümhurluk?

— Büyük, ama çok büyük bir iş. Hepimizi o idare ediyor demek.

— Nasıl meselâ?.

— Meselâ.. Babama maaşı müdür bey veriyor, müdür beye muhasebeci veriyor, muhasebeciye devlet veriyor, devletin başında da Cümhurreisi bulunuyor.

— Peki Cümhuriyet ne demek?

— Cümhuriyet demek, güven demek, inanç demek.

— Sen ne yapacaksın Cümhuriyet bayramında..

— Bisiklete bineceğim. Vecdi dayım beni bisikletle Taksim meydanına götürecek, orada askerlerin geçişini, tankları, makineli topları seyredeceğim.

— Sen büyüyünce ne olacaksın?

— Subay olacağım.

— Neden? Mühendis olsan, doktor olsan daha iyi değil mi?

— Subaylık daha iyi. Elimde tabancam olur, marabeye giderim. Tabancayı grav grav patlatır, düşmanları öldürürüm. Subaylar olmasa, askerler olmasa hiç ben böyle rahat rahat okula gidebilir miyim? Onlar olmasa buraya düşmanlar gelir, annemi keserler, evimizi yakarlar, okulu yıkarlar, sonra..

— Söyle bakayım bana, İnönünü çok seviyor musun?

— Seviyorum ya.. O da bizi düşmanlardan kurtardı, okulları açtırdı, şimendiferleri de o yaptırmış, bu Pazar yine şimendiferle Pendiğe gideceğiz biz..

Altı buçuk yaşındaki delikanlıdan Cümhuriyet hakkında bundan daha fazla malûmat almak mümkün değildi. Aklının erdiği, bir haftada öğretmeninden, doğduğu gündenberi babasından

(Devamı Sayfa 7, Sütun 2 de)

LONDRADA TÜRKÇE NEŞRİYAT

29/10/942 Cumhuriyet Bayramına mahsus hususî program:

Saat	Metre	
8.15	40.98ve31.32	Cümhuriyetin 19 uncu yıldönümü münasebetiyle Türk Milletini tebrik.
12.30	19.51	Türkiyenin sabık İngiltere sefiri Sir Percy Lorraine'nin Türk Milletine hitaben Türkçe mesajı.
15.15	19.60	Sir WİNDHAM DEEDS'in Türk Milletine Mesajı.
19.45	31.32ve24.92	Hususî Program: 29 Teşrinevvel'in izahı ve musikî.

TAKVİMDEN BİR YAPRAK

Köylünün Hakkı

Yazan: *ULUNAY*

Ömründe belki ilk defa olarak biraz para kazanan köylülerden bir kaçının İsatnbula gelip ufak tertip hovardalığa yeltenmeleri bütün muhitlerde dedi kodu mevzuu oldu. Geçen gün birisi: "Bir akşam filân eğlence yerine gel de gör. Diyordu. Köylü dayıda pantofla tıklım tıklım banknot dolu... Masaya yüz elli, iki yüz lira bırakıp öyle kalkıyor.,, Bir başkası da şöyle anlatıyordu: "Geçen gün bir mağazada bir köylü, karısına ipek pijama almak istiyor, fakat bir türlü eşinin boyunu bosunu tam ölçüsiyle tarif edemiyordu. Sordukları zaman eliyle gösteriyor: "Aha şuncağız...,, diyordu; gülmeden bayıldık.,, Köylü, frijider alıyormuş, ipek çoraba heveslenmiş, atlı sigara diye sipahiocağı tüttürüyor, altınbaş yahut klüp rakısı ile de keyif çatıyormuş...

Ben bunda tariz edecek bir cihet görmüyorum. Bilâkis bu vesile ile köylünün de biraz para sarfetmekliğin zevkini tadabilmesine çok sevindim. Bir şehirlinin dağlar gibi servetleri bir kaç dalkavukla har vurup harman savurması pek tabiî görülüyor da köylünün alnının teriyle kazandığı parayı istediği gibi yemesi neden fevkalâde bir vak'a gibi telâkki ediliyor?

Bazıları da "sûret-i hak" dan görünerek şöyle söylüyorlar:

— A yavrum! İşte hazır eline beş on para geçmiş. Bunu böyle rakıya, şaraba; çoraba, pijamaya vereceğine koy bir kenara; hastalık var, sağlık var. Yahut bir tarla al; çiftini, çubuğunu fazlalaştır...

Bu ukalâlığı yapanlardan çoğunun ellerine bugün çok gördükleri o para kadar neler geçmiştir ve onların yine çoğu acaba bununla iki odalı bir ev catabilmişler midir?

Bizde eski devirlerde köylü daima bir üvey evlât, bir yanaşma, bir besleme muamelesi görürdü ve son Anadolu tarihi tetkik edildiği zaman görülür ki altı asırdanberi köylü başkaları için meşrû olan bu haktan hiç bir zaman bir hisse almamıştır. Onun varlığı asırlarca Sarıcaları, Sekbanları doyurmak; mütegallibe elinde esir olmaktı. Meşrûtiyetten evvel köylü vergi için un çuvalı gibi sopalanırdı; tarlasını tek kalan öküzünün yanına koşularak sürerdi; arık ineğinden sağdığı sütten yağ çıkarırsa kasabaya götürür, satar; yediği kuru ekmekten ibaretti. Bununla beraber o gıdasız, kavruk vücudiyle senelerce yoksulluk, hastalık, bilgisizlik gibi düşmanlara kafa tutmıya çalışmıştır.

Köylünün bugün cüzdanında desteleneb banknotlarla köyündeki noksanları gidermesi isteniliyor. El yıkayacak bir musluk, taşı muntazam bir kademhane...

Acaba bunu İstanbul halkı ne vakit yaptı? Hâlâ mevcut olan evlerimizin çoğunda sokak kapısından girildiği zaman tahammül edilmez bir helâ kokusuyla karşılaşılır; [illegible]

Hal böyleyken köylüyü "ayranı yok içmeye, tahtırevanla gider gezmiye" gibi göstermek biz şehirlilere düşmez.

Köylü zengin olmuş; paraları cebine koymuş; buraya yemiye gelmiş. Pekâlâ etmiş.

Hele bu hovardalığın Cümhuriyet bayramı günlerine tesadüf etmesi benim daha ziyade hoşuma gitti. Köylünün kendinden bir "hovarda" diye bahsettirmesini ben yine bu rejimin bir feyzi gibi telâkki ediyorum.

CÜMHURİYET REJİMİNDE

SIHHAT İŞLERİ

29 Ekim 1942 (3) D

Cümhuriyet Hükûmetinin Sıhhat İşlerine Verdiği Önemin En Parlak Neticeleri Halkın Sıhhatine Ehemmiyet Vermiye Başlaması ve Nüfusumuzun Artmasıdır. Sıhhat Müesseselerimizin İhtiyacı Karşılıyamamasının Sebepleri de Budur.

Yazan: **G. A.**

İngilizlerin meşhur devlet adamı Disraeli'nin şu sözlerini, belki, bilirsiniz:

"Bir ülke tasavvur ediniz ki, toprakları en yeni ziraat usulleriyle işlenmiş olsun, o ülkenin her tarafı dünyanın en güzel yapılariyle süslenmiş bulunsun, o ülkede ilimler ve güzel sanatlar en yüksek dereceye varmış olsun, o ülkenin ordusu ve donanması (şimdi buna uçakları sözünü de ilâve edebiliriz) bütün dünyanın en mükemmel ve en dehşetli kuvvetleri bulunsun... O ülkede halkın sıhhati iyi olmaz. Ülkenin nüfusu çoğalmazsa o ülke er geç inkıraz bulmıya mahkûmdur.,,

Cümhuriyetten önce, imparatorluk idaresinde sıhhat işlerinin devlet meclislerinde bir yeri yoktu. Vâkıa, o zamanın vükelâsı arasında bir de Sıhhiye Nazırı varsa da bu Sıhhiye Nazırlığı, Dahiliye Nazırına bir angarye gibi verilmiş bir ünvandan ibaretti. Sıhhat işleri imparatorluk hükûmetinin en son tasası olurdu...

Türk yurdunun selâmeti ve medeniyet yolunda ilerlemesini temin etmek işini üzerine alan Cümhuriyet hükûmeti, bir memleketin selâmeti her şeyden önce, milletinin sıhhatte olmasına bağlı bulunduğunu takdir ettiği için, Cümhuriyetin ilk işlerinden biri, sıhhat işlerine devlet meclislerinde bir yer vermek, bir Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti kurmak oldu.

Cümhuriyet hükûmetinin devlet idaresinde sıhhat işlerine böyle önemli bir yer vermesinin hayırlı neticeleri derhal görülmiye başladı. 1920 yılında memleket bütçesinde ve sıhhat işlerine sarfedilen paranın yekûnu bir milyondan az olduğu halde 1923 yılında üç milyon lirayı geçti ve seneden seneye artarak bu, 1942 senesi bütçesinde on beş milyon liraya vardı. Devlet idaresinde bütçe, memleket halkının türlü türlü işlerine verilen ehemmiyet derecesinin bir aynası demektir. Onun için, Cümhuriyetten önce memleketin sıhhat işlerine sarfedilen bir milyon ile bu yılın bütçesindeki on beş milyon arasındaki fark Cümhuriyet hükûmetinin sıhhat işlerine verdiği ehemmiyetin derecesini en iyi gösteren bir delildir.

Ancak, bir işi görmek için o işe sadece tahsisat ayırmak yetişmez, işi görecek adam bulmak lâzımdır. 1923 yılında Cümhuriyet hükûmetinin elinde sıhhat işlerini görmek üzere yalnız 560 doktorla 554 sıhhat memuru, 136 ebe, 69 hastabakıcı hemşire ve yalnız 4 eczacı vardı. Şimdi, Sıhhat Vekâletine bağlı 1585 doktorla 1462 sıhhat memuru, 643 ebe, 410 hastabakıcı hemşire ve 138 eczacı vardır.

Fakat, memleketin sıhhatine hizmet edecek olan doktorlar, memurlar kendi kendilerine yetişmezler. Onları okutmak, yetiştirmek lâzımdır. Halbuki hekimlik, sıhhat memurluğu bile uzun zaman tahsil etmiye bağlıdır. O kadar uzun zamanda gençlerinin tahsil masrafına dayanabilecek aileler az bulunur. Onun için, cümhuriyet hükûmeti tıp talebe yurdu, sıhhat memurları mektebi, ebeler yurdu kurarak, tahsillerini bitirdikten sonra memleketin sıhhatine hizmet edecek mütehassısların, tahsilleri müddetince oralarda devlet hesabına tekmil ihtiyaçlarını temin etmeyi düşündü. Geçen tahsil yılının sonunda, yalnız leylî tıp talebe yurdunda bine pek yakın sayıda talebe vardı... Yarın, onlar da tahsillerini bitirecekler, yurdun sıhhatine hizmet edecek doktorlar kadrosunu genişleteceklerdir. Bir gencin doktor olabilmesi en az altı seneye bağlı bulunduğunu düşünmek, Cümhuriyetin memlekette sıhhat işlerine verdiği ehemmiyetin derecesini takdire yetişir..

Cümhuriyetin, en çoğunu kendisinin yetiştirdiği bu doktorlarla, sıhhat memurlariyle memleketin sıhhat işlerinde meydana getirdiği yenilikleri, kurduğu müessese leri birer birer saymıya imkân yoktur. En ziyade göze çarpanları söyliyeceğim.

Yurdumuzun toprakları, şükürler olsun, geniştir. Fakat nüfusu toprakların genişliğine nisbetle azdır. Onun için yurdumuzun birçok yerlerinde sıtma hastalığı pek yayılmıştır. Cümhuriyet hükûmetinin ilk düşüncelerinden biri hastalığa karşı mücadele açmak olmuştu. Türkiyede sıtmayla mücadelenin muvaffakıyetine en parlak delil, Cümhuriyetin baş şehri, şimdi dünyanın en modern şehri Ankaradır. Modern Ankara yeni kurulurken, oraya giden herkes sıtmaya tutulur, çalışamıyacak hale gelirdi. Sıtmayla mücadelenin başarısından sonra, şimdiki Ankara sulh dünyasının merkezi, harp yerlerinde kalamıyanların melce'i oldu... Ankaradan başkaca da, Anadolunun birçok yerlerinde, şehirlerin imarı, güzelleşmesi yine o mücadele sayesinde, yüz binlerce yurttaş sıtma hastalığından kurtulmuşlar ve yurdun imarına çalışmakta bulunmuşlardır.

Bir memlekette nüfusun çoğalması için, yalnız dünyaya çocuk getirmek yetişmez. Dünyaya gelen çocukları saklıyabilmek de lâzımdır. Yurdun birçok yerlerinde kurulan doğum evleri, bir taraftan dünyaya gelecek çocukların yolda kalmalarına mâni olmakta, bir taraftan da annelere verdikleri öğütlerle çocukları telef olmaktan kurtarmaktadırlar.

Adı yanası o kötü hastalığa karşı mücadele sayesinde, o hastalığa tutulanların kendilerini mutlaka tedavi ettirmeleri kanunla mecburî olmuş ve bu sayede o hastalık gittikçe azalmakta bulunmuştur.

Bulaşık hastalıklardan memleket halkını korumak, tedavi etmek için lüzumlu olan aşıların, seromların birçoğu, vaktiyle Avrupadan gelirdi.

(Devamı Sayfa 7, Sütun 1 de)

Cümhuriyetin yetiştirdiği gürbüz Türk gençleri 19 Mayıs idman şenliklerinde

Cümhuriyet Rejiminde Spor..

Her Şeyden Önce Memleket Müdafaası İçin Spor Yapan Türk Gençliği Teşikâtlanmış ve Âhenkli Yola Girmiştir. Artık Hazırlanmış Olan Çocuğun Terbiyesile Meşgul Olmak Vazifesi Vardır ki, Bu da Maarif Vekâletine Verilmiştir

Halkevlerinin spor kollarına mensup genç kızlarımızın sporları

YAZAN :
FÜRUZAN TEKİL

Başımızı geriye çevirip ilk adımlarını istibdat devrinin karanlık yollarında tereddüt ve endişe ile atmış olan spor klüplerimizin tarihçelerine bakacak olursak bu adımların emin, cesur ve muayyen ölçülere dayanmasını ancak İstanbulun işgalinden sonra göreceğiz. Millî şuurun bir tek irade halinde Anadoluda bütün benliğini teksif ederek toplanışı İstanbuldaki spor klüplerinde mâkesini bulmakta gecikmemiştir: Başta Fenerbahçe olmak üzere ön plândaki klüplerimizin buradaki işgal orduları takımlarını arka arkaya mütemadî surette yenmeleri, işi spor çerçevesinden çıkarmış ve millî bir kisveye sokarak, büyük ve tarihî zaferlerimizin gerisinde kalan bir iki sene içinde küçük teselliler halinde yüreklerimize serpmekte bulunmuştur.

Memleket evlâdının, kendi yağiyle kavrulup her türlü güçlüğü yenmesinden benliğini saran her türlü örtüyü yırtmasından sonradır ki, her işimize aydınlık ve engelsiz yollar göstermek devri olan Cümhuriyet zamanında spora da bir düzen verilmek istenmiştir. Bu itibarladır ki, Türkiye idman cemiyetleri ittifakı adı altında kurulmuş olan spor klüplerinin ilk merciinin mühürleri 1923 tarihini taşır.

* *

Birçok işlerimizin başı boş olmaktan kurtuluş tarihini gösteren bu 1923 rakkamiyle kazılmış ne kadar çok resmî mührümüz vardır! Türkiye idman cemiyetleri ittifakının bastığı mührün yukarısına yazılmış karar, talimatname, nizamname gibi mevzuat cüzleri de bugünkü spor varlığımızın menşei olmuştur denilebilir.

Cemiyetler kanunu esaslarına göre faaliyetlerine devam edip, bir birlik arzeden "İdman cemiyetleri ittifakı,, nı kuran spor klüplerinde ilk büyük kalkınma hareketi Avrupaya yapılan turne ile görülmüş, muvaffakıyetli oyunlarla beşikteki Türkiyeyi iyi tanımış olan futbolcülerimiz dönüşte Avrupanın en kuvvetli takımlarını çağırarak, yeni Türkiyede spor için duyulan büyük alâka ve yakınlığa hitap etmesini bilmişlerdir. Bunun müsbet neticeleri hakkında bir fikir verebilmek için, bu neticeleri doğuran âmilleri de göstermek icabeder. Bu âmillerin biri ecnebî takımlardan faydalanmak ise, bir diğeri muhakkak ki, spora verilen büyük ve yerinde önem ile teşkilâtlanma işindeki isabetlerdir.

İstifade ettiğimizi şöyle gösterebiliriz: Slavyanın ilk gelişinde on golden fazla yiyen bir takımımız ayni ecnebi takıma bir kaç sene sonra verdiği bir imtihanda çok güzel bir not almıştır. Güzel olan bu not aldığımız dersten istifade ettiğimizi, iyi ve doğru çalıştığımızı belirtirken, bir galibiyet ile alınmış olması da bu kadar zaman içinde böyle büyük bir ilerleyişin misalidir. Bu, her işimizde olduğu gibi, Cümhuriyetin verdiği ilk hızdan doğmuştur.

* *

İdman cemiyetleri ittifakının faaliyeti Cümhuriyetin ilk yıllarında olduğu için eksiğimizi tamamlamak yolunda mütemadi bir gayret havası arzeder. Lig maçlarının düzgün bir şekil alışı, ecnebi takımlarla yapılan sık temaslar, aldığımız sevindirici neticeler memlekette futbolün birkaç şehir hududunu aşarak yayılmasını ve küçüklü büyüklü herkesin sporla yakından veya uzaktan alâkadar olmasını mucip olmuştur. İşte o birkaç sene için de "sporcu,, kelimesi müsbet vasfını bulmuş ve spor, yavaş yavaş çocuk velilerini korkutan umacı kılığından çıkmış, endişe vermekten ve menfi bir mefhum zannedilmekten kurtulmuştur.

Büyük inkılâbın ve Cümhuriyet devrinin ilk yıllarında memleket kalkınmasında, sporun, hususiyle futbolün tesiri o kadar müsbet, payı o kadar büyüktür ki, hâdiseleri stadyomdaki top kovalamak şeklinden çıkarmak, evlere, ailelere kadar sokarak mütalâa etmek lâzımdır.

* *

Harp sonu dünyasının hemen her âleme, her muhite salgın halinde yolladığı, şuursuz eğlenme ve tepinme illeti, sefahat havası içine giren zahiri dans iptilâsı, İstanbulda başka ecnebi şehirlerinki ile mükayese edilirse, hemen hiç yer bulmamış denilebilir. Bunun başlıca sebebini sporun memlekete yepyeni bir veçhe ile yerleştirilmiş olmasında aramak lâzımdır. Galatasaray ile Fenerbahçenin rekabetlerini en sıcak bir şekilde Cümhuriyetin ilk yıllarında yaratmış, böylece bütün gençleri, sporla alâkalı kılarak uygunsuz meşgalelere zaman bırakmamış olmalarını şükranla anmak lâzımdır.

Futbolün, eğlendirici oyun karakterinin gençlik zevklerine geniş ölçüde yerleşmiş bulunmasına mukabil, Cümhuriyet devrinde sırf telkin ve irşat yoluyla yerleşmiş büyük spor nevilerini de sayabiliriz. 1924 olimpiyadına zayıf ve küçük kadrolarla iştirak etmiş bulunan güreşçi ve atletlerimizin 1928 olimpiyadına çok daha olgun ve çok daha verimli bir şekilde iştirak etmiş olmaları, bu sporlara teşkilâtın nasıl önem verdiğini ve gençlik içinde yayılmasına nasıl çalıştığını gösterir. Bilhassa 1928 olimpiyadındaki tatmin edici varlığımızın da verdiği hızla bu tarihten sonra güreşte nasıl yükseldiğimiz arka arkaya Balkan şampiyonluklarını sıraladıktan sonra Avrupanın en ünlü ve en kuvvetli takımlariyle nasıl at başı gittiğimizi hatırlamak, Türk sporunun göğüs kabartan o büyük levhasını okumak demektir.

* *

Sekiz dokuz senelik bir çalışma devresinden sonra Türkiye idman cemiyetleri ittifakının yerini Türk Spor Kurumuna bıraktığını görüyoruz. Cemiyetin ilk kuruluşundan itibaren devletin gösterdiği alâkanın daha müşahhas ve çok daha yakın bir şekilde belirmesi, yani spor işlerimizin partinin eline geçmesi, gençlik davamız içinde lâyık olduğu önemde bir yer alması demek olan Türk Spor Kurumunun kuruluşu ile yerini tam bir devlet teşkilâtına bırakması arasında geçen birkaç sene zarfında spor varlığımız inkişaf ve olgunluk yolunda aksaklık gösterme-den ilerlerken birçok şubeler üzerinde halkın alâkasına ve yeni yeni tanıdığı sporlara sarılmasına işaret etmek gerektir. Bunlar içinde büyük mevcudiyet haline gelmiş olan modern güreş, binicilik ve atletizmle birlikte kayak sporunu da saymak icabeder.

1936 olimpiyadında güreşte kazanılan şampiyonluk ve muvaffakıyetlerimiz, ve beynelmilel müsabakalarda binicilerimizin gösterdikleri yüksek değerde muvaffakıyetler, başka memleketlerin uzun nesil devrelerine sığdirdıkları bir çalışma mahsulünün kısa bir zamanda Türkiyede nasıl alındığını göstermek bakımından hususî bir önem taşır. 1940 senesinde en iyi Balkan atletizm takımına malik olduğumuzu isbat edişimiz de bizim için bir tek nesle sinmiş olan bu spor da nasıl geliştiğimizi gösterir.

*

1938 denberi devlet eline geçmiş olan spor işlerimiz, evvelâ Başvekâlete bağlanan beden terbiyesi umum müdürlüğü teşkilâtına bırakılmış ve üç dört senelik bir çalışma devresinden sonra sporun yalnız heveskârlara bırakılması değil, memleket içinde bir dava olarak yayılmasını, Türk çocuğunun yetişmesinde en esaslı faktörlerden biri haline getirilmesi düşünce ve faaliyeti hâkim olmuştur.

Türk sporu 1938 den itibaren nezih ve güzel bir meşgale olmak evsafı yanına çok mühim ve çok büyük bir dava koymuş ve "sporu spor olarak yapmak,, düsturu ondan çok daha lüzumlu olan "memleket müdafaası için spor,, parolası ile maskelenmiştir.

Her şeyden önce memleket müdafaası için spor yapan Türk gençliği artık teşkilâtlanmış ve ârizasız yola girmiştir. Bundan böyle, ilk hazırlık devreleri ile uğraşmak yok, hazırlanmış Türk çocuğunun terbiyesi ile meşgul olmak vazifesi vardır; bu vazife de son ve çok yerinde olan o kararla Maarif Vekâletine verilmiştir.

Cümhuriyetin 19 uncu yaşında heyecan rüzgârlarını sakin ve emniyetli bir hava içinde gösteren o durulmuş ve süzülmüş millî şuuriyle spor yapan Türk gençliği beden terbiyesi mevzuatımızın daha ilk satırlarından itibaren hâkim olmıya başlamış olan "ulusal ve inkılâpçı amaçlara...,, düsturunu tam mânasında anlıyor. Bir milletin en esaslı ve en verimli terbiye düsturudur bu.

İki Mânalı Bir Bayram

(Baştarafı 3 üncüde)

mükayeseli bir film çevrilince göreceğimiz manzaralar, tas tamamına bir hakikat olduğu halde en parlak hayal kuvvetine sahip bir muharririn ve en marifetli bir "metöransen,, ın göz ler kamaştıran bir efsanesine benziyebilir.

Sanki imdada yetişen bir perinin işaretiyle gecenin ortasından, beklenmedik zamanda güneş doğmağa başlamıştır: kupkuru çöl, tam susuzluktan bunalıp yere serildiğimiz anda yemyeşil bir vaha kesilmiştir; başımıza çökecek olan kulübe yeni yapı bir saraya dönmüş, can evimize pençesini uzatan bir ejder, tam o sırada can vermiş, sulara gömülen bir gemi, ümitlerin söndüğü korkunç dakikada kanat açmış ve göklere yükselmiştir.

Tarihimizin Cümhuriyet devrine rastlıyan faslı, bu itibarla, peri hikâyelerini andırmaktadır

Fakat bu peri hikâyesinin son perdesi hepsinden şaşırtıcı ve göz kamaştırıcıdır: Sihirli deynek Türkiye hudutlarını çepe çevrem işaretledikten sonra dört yanımızı kaplıyan harp ateşi sınırlarımıza girememiş, bu mesut ülke alev denizi ortasında yeşil ve sulak, tılsımlı bir adaya benzemiştir.

Ve bu suretle en büyük dileğimiz de gerçekleşmiştir. Zira, ardı arası kesilmiyen harplerle asırlarca yıprandığımız sıralarda isterdik ki, harp dışı kalmak, harbi uzaktan görmek. dünya harp felâketini çekerken şerefli bir sulh nimetine ermiş bulunmak bize de bir kerecik nasip olsun!

İşte Cümhuriyetin 19. ve cihan harbinin 4. yılında idrak etmiş bulunduğumuz bahtiyarlık budur. Bugün peri hikâyesi kadar sihirli bir inkılâbın yıldönümünü alkışlarken yine o inkılâba borçlu olduğumuz sulh bayramını da beraber kutluyoruz.

Tramvay Seferleri

Salı gününden itibaren tramvay seferleri kış tarifesi üzerine yapılacaktır. Tramvaylarda ve plantonlarda tramvayların ilk ve son hareket saatleri ilân edilmiştir.

Altın Fiatları

Dün bir altın 3645 kuruştan ve bir gram külçe 507 kuruştan satılmıştır.

Sinema Haberleri

Hatırlardadır ki, bir müddet evvel, muhtelif mecmualar, halen dünyanın en büyük kemancısı olan Jasha Heifetz tarafından çevrilen yegâne filimin negatifinin New-York'dan hava postasile Londraya gönderildiğini haber vermiştir. Lâkin bu kıymetli vesikanın yolda kaybolmuş olduğundan endişe duyulduğunu kaydetmişlerdi. Sevinçle öğrendiğimize göre, böyle bir endişeye mahal yoktur ve bu emsalsiz musiki ve dram filiminin bir kopyası İstanbula da gelmiştir. Bu film pek yakında büyük sinemalarımızdan birinde gösterilecektir.

Musikiseverlerimizin dünyanın en meşhur virtuozunu bu filmde görmek ve dinlemekle büyük bir zevk duyacaklarından eminiz.

Filmin musikisi kadar mevzuu da Amerika halkını haftalarca heyecandan heyecana sürüklemiştir.

ÖLÜM

Birinci Ordudan Kurmay Albay Avni Aynagöz refikası, Bayan Bilge Sürel'in annesi, Elektrikçi Mürteza Erduman'ın kardeşi, Üsteğmen Bekir Sürel'in Kayın valdesi, İzmit eşrafından Osman Aynagözün gelini, Tüccardan Hafız Sait ve Ahmet Aynagöz, Emekli Binbaşı Nazif Karakurt ve Eşi, Ankara Değirmencilik Şirketi Müdürü Taceddin Altan ve Eşinin Yengeleri, Tüccardan Seha ve Selim Osman Seynur, Derviş Bitek, Rasim Çelebi ile Eti Bank Ereğli Kömür işletmesi Muhasebe Müdürü Azmi Dölen, Devlet Demir Yolları Müfettişi Fikret Seynur'un Yeğenleri

Raika Aynagöz

rahmeti rahmana kavuşmuştur.

Cenazesi 29/10/942 Perşembe günü saat 16 da Teşvikiye Camiinden kaldırılarak, ebedî istirahatgâhına götürülecektir.

ZİYAI MÜESSİF — Eski sedaret müsteşarlarından ve Bay Mitat Çetecioğlu'nun babası Bay Rifat Çeteci dün saat üçte vefat etmiştir.

Cenazesi bugünkü Perşembe günü Cihangirdeki evinden saat 10 da kaldırılarak Tophanede Deniz Yolları müdiriyeti önünden motörle Eyüp Sultana nakil ve öğle namazı Eyüp camiinde kılınarak medfeni mahsusuna tevdi olunacaktır.

Allah merhume rahmet, ailesine sabır ihsan etsin. Çelenk getirilmemesi rica olunur

Sinema meraklıları hücum ediyor. Tramvaylar, Otobüsler zorlukla geçiyor. Caddeyi Mahseri bir izdiham kaplamış. Neden? Çünkü:

ÇENBERLİTAŞ Sinemasında

Cumhuriyet bayramı şerefine 3 Film birden gösteriliyor.

1 - YIKILAN YUVA

Türkçe Sözlü — Baş Rolde **FATMA RÜŞTÜ** — Türkçe Şarkılı

Bütün ıstırapların toplandığı heyecanlar şaheseri. Meşhur muganniye MÜZEYYEN SENAR — Tanburi SALAHATTİN — Kemani NOBAR'ın iştirakiyle 36 kişilik muhteşem SAZ HEYETİ.

2 - ZORAKİ ÂŞIK Katıltıcı Komedi

3 - ÇİFTLİK SENFONİSİ Renkli MİCKEY MAVUS

Şerefli günlerin azametine... Büyük inkılâpların kudretine lâyık şahane Film.

Türkçe

DEMİR TAÇ

Bugün **LÂLE Sinemasında**

Eşsiz kahramanlıkların en canlı misali, Milyarların kurduğu en yüksek bir abide, Dünyanın eşini görmediği bir zafer bayramıdır.

DİKKAT: Bu film ayni zamanda İzmirde LALE ve TAN sinemalarında da gösterilmektedir. Tel: 43595

TAKSİM sinemasında

Şimdiye kadar gördüğünüz Türkçe ve Türkçe dublaj filmlerini gölgede bırakacak bir şaheser

KÖY KIZI

Türk dublajının, Türk musikisinin en büyük zaferi
Türkçe sözlü — Türk musikili — Türkçe şarkılı..

Okuyanlar: Muallâ Işılay — Suat Gün — Leylâ Murat — Yusuf Vehbi — Tahiye Muhammet — Enver Vecdinin yarattıkları aşk ve ihtiras filmi.

Seanslar: 11,15 — 1,45 — 6,45 — 9,15 de

SES

Sinemasında BUGÜN
Matinelerden itibaren
Şen, şuh parlak yıldız
MARİKA RÖKK
Şarkılı, Danslı, Sürprizli Süper
ŞAHANE DANS
Filminde gönülleri büyülüyor, Gece seansları için yerlerinizi evvelden aldırınız. Tel: 49369

Kahkaha.. Zevk.. Neş'e...
Bugün
İPEK ve SARAY
Sinemalarında
(ARŞAK PALABIYIKYAN)
3 AHBAP ÇAVUŞLAR
POLİS HAFİYESİ

Tramvay Seferleri

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğünden

2 İkinciteşrin 942 tarihinden itibaren tramvay seferleri kış evkat tarifesinin tatbikine başlanacaktır.

İlk ve son hareket saatlerini gösterir cetveller tramvay arabalarına ve plantorluklara asılmıştır. Sayın yolculara ilân olunur. (964)

Memur Aranıyor

Beden Terbiyesi İstanbul Bölgesi Başkanlığından:

Saha ve tesisler işleriyle uğraşmak ve bunlara ait olan muamelâtı alâkadar dairelerde takip etmek üzere ayda 75 lira barem ücretiyle bir fen memuru veya bu gibi işleri yapmış olduğuna dair vesaik ibraz edebilecek bir memur alınacaktır. Taliplerin vesikalariyle birlikte 4.11.942 akşamına kadar Taksimde Sıraserviler caddesinde Beden Terbiyesi İstanbul Bölgesi Başkanlığına müracaatları lüzumu ilân olunur. (961)

Dikilide Liman Binası İnşaatı Pazarlığa Konmuştur

İzmir Nafıa Müdürlüğünden

24540 Lira 36 kuruş keşif bedeli ile kapalı eksiltmeye konmuş olan Dikili Liman binası inşaatına istekli çıkmadığından bu iş 4/10/1942 tarihinden itibaren bir ay müddetle pazarlığa konulmuştur.

İsteklilerin 1840 Lira 53 kuruş muvakkat teminat ile ehliyet ve Ticaret Odası vesikalariyle birlikte tatil günlerinden maada her gün İzmir Nafıa müdürlüğünde müteşekkil komisyona başvurmaları. (865)

İnhisarlar Umum Müdürlüğü İlânları

CİNSİ	Miktarı	Pazarlığın Günü	Saati
Sünger	1000 Adet	3.11.942 Salı	10,20
Kaol	180 Kilo	"	10,30
Tel kayış raptiyesi	120 Kutu	"	10,40
Düz beyaz aleminyum kâğıdı (folye) 36×60 eb'adında	300 Kilo	"	10,50
Rulman	12 Kalem	"	11,—

1 — Yukarıda cins ve miktarı yazılı beş kalem malzeme pazarlıkla satın alınacaktır.

2 — Pazarlık hizalarında yazılı gün ve saatlerde Kabataşta levazım şubesindeki merkez alım komisyonunda yapılacaktır.

3 — Sünger, kaol, tel kayış raptiyesi nümuneleriyle aleminyum kâğıt şartnamesi ve rulmanlara ait liste her gün öğleden sonra sözü geçen şubede görülebilir.

4 — İsteklilerin pazarlık için tayin olunan gün ve saatlerde teklif edecekleri fiyat üzerinden % 15 teminat parasiyle birlikte mezkûr komisyona müracaatları ilân olunur. (629)

1 — İdare ihtiyacı için aşağıda ölçüsü ve miktarı yazılı kayışlar şartnamesi mucibince pazarlıkla satın alınacaktır.

	Ölçüsü	Miktarı	EVSAFI	Kalınlık
Yassı kayış	Metre	50	120 m/m lik	5 m/m
" "	"	60	110 " "	5 "
" "	"	50	100 " "	5 "
" "	"	80	80 " "	4 "
" "	"	18	300 " "	5—6 çift kat

2 — Pazarlık 13.11.942 Cuma günü saat 10 da Kabataşta levazım şubesindeki merkez alım komisyonunda yapılacaktır.

3 — Şartname her gün öğleden sonra sözü geçen şubede görülebilir.

4 — İsteklilerin pazarlık için tayin olunan gün ve saatte teklif edecekleri fiyat üzerinden % 15 teminat parasiyle birlikte mezkûr komisyona müracaatları ilân olunur (975)

M. M. V. İstanbul 2 No. lu Satın Alma Komisyonundan

1 — Tahmin edilen bedeli (11750) lira olan 50 adet Schffer marka ve (A. B. F. G.) tipinde ateşleme manyatosunun 2.11.942 Pazartesi günü saat 15 te Tophane Mr. K. lığı binasında 2. No. lı satın alma komisyonunda pazarlığı yapılacaktır.

2 — Kat'i teminatı (1762.50) lira olup şartnamesi her gün iş saati dahilinde mezkûr komisyonda görülebilir.

3 — İsteklilerin 2490 sayılı kanunun istediği vesikalarla birlikte belli gün ve saatte adı geçen komisyona müracaatları (968)

Müstakil T. Cümhuriyeti 19 uncu Yılını Bitirirken..

29 Ekim 1942 (S)

Bizde Ordular, Gazeteler, Talebeler, Muallimler, Memurlar, Hâkimler, Denizciler, Çiftçiler, İşçiler Hep Ayni ve Tek Gayeye Maliktirler, O da Müstakil Türkiye Gayesinden Başka Birşey Değildir. Bizde Aslolan, Hedef İşte Budur: MÜSTAKİL TÜRKİYE

Bugün mukaddes Cümhuriyetimizin on dokuzuncu yıldönümünü sulh içinde kutluyoruz. Bu güzel yıldönümü ile ne kadar memnun olsak azdır.

Asırlarca müstebit padişahların kulu ve kölesi olarak yaşadık. Osman oğullarının her istediklerini yaptık ve Türk olmıyan galiler uğurunda öz kanımızı döktük. Fakat günün birinde, hem de pek geç olarak, padişahlara nafile yere bu kadar sadakatle hizmet etmiş olduğumuzu gördük. Çünkü son padişah millet ve vatanımızın düşmanlariyle birleşip bizi yabancılara peşkeş çekmiye koyulmuştu.

Meşrutiyetin ilânımdanberi dahilî isyanlar ve haricî harpler ile pek çok sarsılmış ve her türlü inkisar ve mağlûbiyetin acısını çekmiş bulunuyorduk.

Türk olmıyan din kardeşlerimiz bizden gürültü ile ayrılmak istediler. Hele hıristiyan olan Osmanlı vatandaşlarımız gemi azıya aldılar.

Trablusgarp, Balkan ve Umumî harplerinin galipleri olan düşmanlarımız milletimizin, vatanımızın, hâkimiyet ve istiklâlimizin hep birden yok edilmesi için ellerinden geldikleri kadar gayret ettiler.

İşte bu kadar dahilî ve haricî düşman yetmiyormuş gibi bir de Osman oğullarının son padişahı ve damat Sadrâzamı yaramıza biber ekmekten kendilerini alamadılar.

Bunca hiyanet ve düşmanlık karşısında kalan Türkler Mustafa Kemal Paşanın açtığı hürriyet ve istiklâl mücadelesine koştular ve memleketi dahilî hainlerden, hudutlarımızı harici düşmanlardan kurtardılar. Urfa, Antep, Adana, İzmir, Edirne, İstanbulu geri aldık. Lozanda parlak bir sulh muahedesi aktederek kapitülâsyonlardan, yarı müstemleke olmaktan, ve Avrupalılar ile gayri müsavilikten kurtulduk. Artık dahilî hâkimiyetimize, haricî istiklâlimize tamamiyle malik ve sahip olduk. Hattâ Fatihlerin, Kanunîlerin imparatorluğundan daha da ziyade hâkimiyet ve istiklâle kavuştuk. Çünkü o eski ve azametli devirlerde bir yandan kapitülâsyonlar ve öbür yandan da patrikhane fermanları ve imtiyazları Osmanlı devletini tamamiyle hür ve serbest bırakmıyordu.

Biz ise Lozan muahedesiyle tamamiyle hâkimiyet ve istiklâlimize kavuştuk ve herhangi bir büyük devlet ile müsavi olduk.

*

Bu ölmemek ve yaşamak için lâzımgelen ilk gaye here varıldıktan sonra devletimize yeni bir renk ve şekil vermek icabetti.

Ankarada kurulan devletin ilk ismi Türkiye Büyük Millet Meclisi ve hükûmeti idi. Başta Gazi Mustafa Kemal bulunuyordu. Vakıa henüz Cümhuriyet ilân edilmemişti. Fakat bu T. B. M. M. devleti Cümhuriyete benziyordu.

Günün birinde bu benzeyiş bir hakikat oldu. Toplar atıldı, bayramlar yapıldı, âkibet memleketimizde cümhuriyet ilk defa olarak ilân edildi.

Sonra da Halk Partisinin altı ümdesi esas teşkilât kanunumuza girerek bu Cümhuriyetin hakiki mahiyeti ve doktrini tekemmül ve tebarüz etti.

Cümhuriyet Kralı veya Padişahı olmıyan bir devlettir. Cümhuriyet halkın hâkimiyeti ve mebusları tarafından idaresi demektir.

Müstakil Türkiyenin sınırlarını bekliyen Türk ordusu geçitresminde

Türkiyeyi koruyan ve idame ettirenlerden: Zırhlı alaylarımız

YAZAN: **Suphi Nuri İLERİ**

Cümhuriyet halkçılıktır, yani bütün sınıfları bir tek sınıf haline ve idealine koyan Halk Partisinin meclisi, hükûmeti ve devletidir.

Bugün Türk Cümhuriyetinde bir tek siyasî parti vardır, Halk Partimiz; bir tek doktrin vardır, altı umdemiz; bir tek başbuğ vardır, Millî Şefimiz, Atatürkün bizim için kurduğu bu Türk Cümhuriyeti başka hiçbir Cümhuriyete benzemez. Biz millî ve siyasî rejimimizi yabancı illerden kopye ve taklit etmedik. Biz kendimize göre bir cümhuriyet kurduk. Bizim Cümhuriyetimizde ne Fransada 1939 dan evvel olduğu gibi bir çok siyasî parti, ne Sovyetlerde olduğu gibi bir tek sınıfın hâkimiyeti, ne İsviçrede olduğu gibi dahilde bir sürü yarı hâkimiyet ve istiklâl sahibi kantonlar ve vilâyetler vardır.

Bizde ordular, gazeteler, talebeler, muallimler, memurlar, hâkimler, denizciler, çiftçiler, işçiler hep ayni ve tek gayeye maliktirler, o da müstakil Türkiye gayesinden başka bir şey değildir.

Bizde asîl olan, gaye olan işte yalnız budur: Müstakil Türkiye.

Biz hem müstakil olmak, hiç bir yabancıya tâbi olmamak, kendi mukadderatımıza kendimiz hâkim olmak istiyoruz ve hem de Türk oğlu Türk kalmak için çalışıyoruz.

*

Bizim için istiklâl ve Türklük ayni şeydir. En büyük ideal budur. Bu mukaddes idealimize bizi ulaştıracak olan yegâne yol da Cümhuriyet rejimidir. Mutlakiyet ve saltanat rejimi vatan ve milletimizi mahv ve harap etti. Cümhuriyet rejimi ayni vatan ve milletimizi her gün sulhe, selâmete, refaha, saadete götürüyor ve mutlaka daha ziyade götürecektir. Biz artık idealimize varmak için gidilecek en iyi yolu bulduk, kabul ettik ve ilerliyoruz. Artık bundan sonra bizim şiarımız Türk istiklâl ve Cümhuriyetidir. Biz millî istiklâl ve Türklük gayemize Cümhuriyet ile varmışızdır. Artık bizim için millî gaye ve vasıta birleşmiştir.

Türk istiklâlinin gideceği yolu bize Atatürk göstermişti. İnönü bize bu yolda önderlik ediyor.

Bize artık bu Cümhuriyet yolunda ilerleyip Türk istiklâli gayesini hiç bırakmamak vazifesi düşüyor. Biz bu vazifeyi yapacağız ve büyüklerimizin bizim için açtıkları hayırlı, şerefli, bereketli Cümhuriyet yolundan giderek Türk istiklâlini kanımızın son damlasına kadar te da ederek müdafaa ve muhafaza eyliyeceğiz.

Çünkü bizim için biricik ümit ve iman yolunun ancak bu Cümhuriyet olduğunu hepimiz biliyoruz ve her türlü iyilik ve büyüklüğü hep cümhuriyetimiz den, Halk partimizden ve reisimizden bekliyoruz. Bizim yegâne ümit ve imanımız Cümhuriyetin, istiklâlin, Türklüğün günden güne kuvvetlenmesinde, ileri gitmesindedir.

İşte bu mukaddes millî ümit ve iman iledir ki, biz bütün Cümhuriyetimizin on dokuzuncu yıldönümünü hep beraber kutluyor ve bunun ile de tam yerinde övünüyoruz. Ayni zamanda da olanca kuvvet ve varlığımız ile çalışıp gelecek yıldönümlerinde Cümhuriyetimizi, istiklâlimizi ve Türklüğümüzü daha pek çok yükseltmiye millî seciye ve gayemizden fedakârlık etmemiye, âmme menfaatini her şeyden üstün tutmağa gayret edeceğimize and içiyoruz.

Cümhuriyette Güzel Sanatlar, Tiyatro Ve Bazı Hatıralar

29 Ekim 1942 (S)

Cümhuriyet Rejimi, Memleketimizi, Çoluğumuzu ve Çocuğumuzu, Canımızı, Malımızı Velhasıl Herşeyimizi Kurtardığı Gibi Güzel Sanatları da Kurtarmış ve Onun Önüne Sahalar Değil, Nihayetsiz Ufuklar Açmıştır

Memleket, her sene olduğu gibi bu sene de, muhtelif sahalarda kuvvetle beliren ilerleme hareketlerinin sanatlî cüz'leriyle bir mozayik lâvha gibi işlenmiş olan, Cümhuriyetin on dokuzuncu yıl dönümünü kutluluyor.

Bu münasebetle Cümhuriyetin memleketimizde Güzel Sanatlara verdiği ilerleme, yayılma imkânından bahsetmek, Türkün bütün dünyaya tanıttırdığı sanat zevkine tahsis eylediği inkişaf sahalarını birer birer belirtmek rejime karşı en samimî şükran hislerini tekrar eylemek demektir.

Cümhuriyet, Türk sanatının yüksek kudretini derin bir hayranlıkla duydu. Hattâ diyebiliriz ki bu rejim sanat davasını ön safa koymuştur.

Bizde güzel sanatlar, bilhassa resim ve heykel kısmı, Avrupa ile yakından temasa başladığımız on dokuzuncu asıra kadar softalar tarafından âdeta afaroz edilmişti. O tarihten sonra müsamaha edilmekle beraber taş mektepteki hocamızın kurşun kalemlerin üzerindeki timsahın kafasını kalemtraşla kesmeden bize kullandırmadığını pek güzel hatırlarım.

Güzel sanatlar, 1883 te kurulan "Sanayi -i- Nefise" mektebi ile 1908 e kadar olân müddet zarfında tereddütle yürüdü. 1908 de ilân edilen Meşrûtiyetten sonra güzel sanatlarda ufak bir canlılık belirdi. Hattâ "Sanayi -i-Nefise mektebi âlisi" adile bir Akademi haline gelişi 1917 tarihindedir.

Cümhuriyet güzel sanatlarda da diğer sahalarda takip eylediği umdeleri tatbik eylemiştir. İlimde nasıl garp medeniyetinin usulüne tabi olunarak yürünmüşse, sanatta da kendi ruhumuzu ve kendi "ibda'„ kudretimizi inkişaf ettirmek için yine garp medeniyetinin usullerine tevessül edilmiştir.

★ ★

Rejim, yürünecek yolu bu suretle tesbit ettikten sonra asıl millî sanatın mazisine karşı da lâkayıt kalmamıştır. Güzel Sanatlar Akademisinin geçen sergisinde Türk sanatı kısımları, serginin en parlak pırlantası teşkil ediyordu.

Bugün "yüksek mimarlık, resim ve heykel" şubeleri Güzel Sanatlar Akademisinin "Sanayi -i- Nefise mektebi âlisi" zamanında da vardı. Fakat bu pek sönük gidiyordu. Meselâ bizde ilk resim sergisinin Şeker Ahmet Paşa tarafından açıldığını kaç kişi bilir. Bugün bu şubelerde başka bir parlaklık, başka bir şevk, heves ve gayret vardır. Bu sanat aşkının nesvesini şüphesiz ki Cümhuriyete borçluyuz.

Bugün Akademinin, Cümhuriyetten önce yetişerek faaliyette bulunan mimarların adedinden daha fazla talebesi vardır.

Cümhuriyet, Akademinin resim ve heykel şubesine Türk zevkinin teessüs etmiş karakterini verecek sahayı hazırlamıştır.

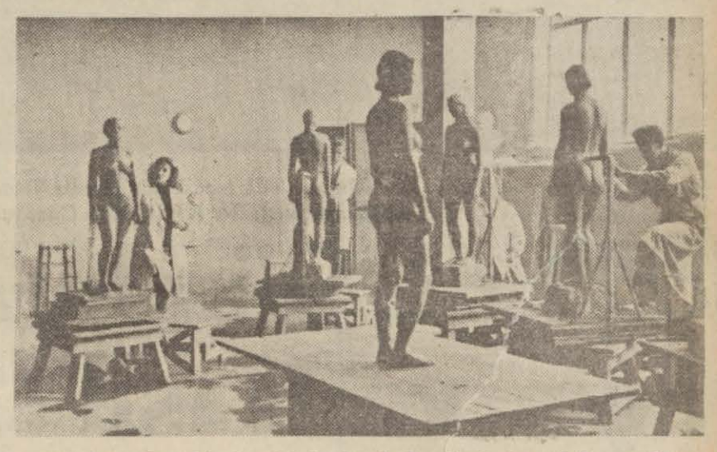

Güzel Sanatlar Akademisinin heykel şubesinde talebe canlı ve cansız modeller üzerinde çalışıyor

YAZAN: **ULUNAY**

Muhtelif sergilerde teşhir edilen tablolar her zaman yeni istidatların inkişafını gösteriyor. Duvarlara asılan bu eserler Türk zevkinin bitmez tükenmez ufuklarına doğru açılmış hayat pençereleridir.

Bu mevzuda kendisinden büyük bir zevkle bahsedeceğimiz bir şubede tiyatrodur. Bu edebi sanatta görülen tekâmülün en bariz şekli cümhuriyet zamanında olmuştur.

Tiyatro bugünkü merhaleye erişinceye kadar şuursuz idarelerin elinde tamamen ihmal edilmiye mahkûm kalmıştı. Sanatkâr, edebiyatın bir şubesine intisap eden bir artist değildi; bir soytarı idi. Bu telâkkiyi memleketin en tanınmış edipleri bile yıkmıya muvaffak olamamışlardır.

Ahmet Vefik Paşalar, Namık Kemaller, Abdülhak Hâmid'ler, Ahmet Mithatlar, Ebüzziyalar, Şemsettin Samiler sahne edebiyatında seslerini işittirecek âmil bulmaktan âciz kalmışlardı. Türkçe ayrı lehçelerle konuşan ağızlarda büsbütün başka bir şekil alıyordu. Ve memleketin yeniliğe doğru koşmak isteyen zekâları, kale bendi gibi sarp bir taassup duvarının önünde elleri kolları bağlı bir halde bekliyorlardı.

1908 e kadar tiyatro tulûat kumpanyalariyle "Minakyan" ın "melodram" larına münhasır kalmıştı. "1908" e kadar demekle belki mübalâğa ediyoruz. Çünkü tulûatçıların en parlaklarından olan merhum Abdi, saraya alınmış tulûat sahası K. Hasanla Şevkiye kalmıştı. Yegâne "Melodram" kumpanyasına gelince: Şehremini Rıdvan Paşa, oğlu Reşat Beyin Meşrutiyette ilk tiyatronun temelinin "Darül-Bedayi„ ile atıldığına şüphe yoktur. Sahnesinde temsil edilen eserlerin çoğu "adaptasyon" du; fakat tiyatro merakını kırmak için Minakyan kumpanyasını dağıtıvermiş, kumpanyanın iyi artistlerinden Hekimyan bohçacılık etmiye, diğerleri de kendilerine göre birer iş tutmıya mecbur olmuşlardı. O zaman merhum "Ahmet Fehim" e rastgelmiş ve sormuştum:

— Fehim Efendi, oynamıyor musunuz?

Zavallı sanatkâr bir göğüs geçirdi:

— Şimdilik kumda oynuyoruz..

★ ★

1908 de Meşrûtiyetin ilânı uzun müddet menolunan şeylere karşı insanların tabiî olarak gösterdikleri hırsın bir nümunesini teşkil eder. Bir yandan günde yüz gazete çıkıp yüz elli gazete batıyor, diğer taraftan da boyuna tiyatro kumpanyaları teşekkül ediyordu. İlk oynanan oyun Reşat Rıdvan beyin rejisörlüğü ile sahneye konulan "Vatan" ve Hüseyin Rahmi Gürpmar'ın "Mürebbiye" sidir. Mekteplerde tiyatroya meraklı olanlar hemen birer kumpanya teşkil ediyorlar, ortada aktris olmadığı için âşık rolü yapan on yedi yaşında kravat iğnesi gibi "Jön prömiye" ler madam Aznif, yahut madam Satinik gibi anneleri, büyük anneleri yaşında artistlere ilânî aşk ediyorlardı.

Bu amatör kumpanyaları memlekete, Şadi gibi İbnirrefik Ahmet Nuri, gibi artistler kazandırmıştır.

Reşat Rıdvanın başında bulunduğu kumpanya yaşamadı. Amatör kumpanyaları da birer birer dağıldılar. Zira oynanan piyesler ancak o zamana muvafık eserlerdi. Memlekete yavaş yavaş tabiîlik yerleştiği için aktör:

Kemend -i- cangüdâzî ejder -i- kahrolsa celâ ... dınnî

Mısraını ne kadar tınlatsa artık alkış toplamıya muvaffak olamıyordu. Piyesleri lisanımıza nakledenler o kadar lisana hâkim adamlardı ki onlarda artık en ufak bir "nakil" kokusu kalmıyordu. Meselâ: "Kayseri gülleri" nin "Madmazel Bölman'ın evlenmesi" nden alındığının kimse farkına varamazdı. Türk sahnesinde o zaman pek güzel eserler temsil edilmiştir. Hattâ "Alphonse Daudet" nin "Arlı kız" adlı piyesi Galip Bahtiyar tarafından tercüme ve Kemal Emin tarafından "adapte" edilerek "İzmirli kız" adiyle oynanmıştır. O zaman yazdığım tenkitte eserin sahneye konulmasını kusurlu bulmuş ve bundan dolayı nakili ile aramızda uzun bir münakaşa kapısı açılmıştı.

Darülbedayi namı altında teessüs eden Türk sahnesi bazı telif eserlere rağmen Türk tiyatrosunun bütün hususiyetlerini toplamış sayılamaz. Çünkü sanatın esaslı cephesini teşkil eden "kadın artist yoksulluğunu" telâfi edebilmesine imkân bulamamış; o da evvelkiler gibi taassubun aşılmaz sanılan duvarının önünde beklemiye mecbur kalmıştır.

Sanatta "zecrî" olmıyan çarelerden fayda beklemek abestir; sanat ya vardır, ya yoktur. Türkçe telâffuz dersi "Eliza Binemiçyan" ı Türk sahnesine mal edemedi.

Türk sahnesi kadın artistleri bakımından Minakyan kumpanyasından hemen hemen bir gömlek yukarıydı. Çünkü ancak Eliza gibi Efras gibi gençlerde lehçe kusuru tashih edilebildiği halde diğerlerinde şivve hataları olduğu gibi kalmıştı. Kınar yine hâlâ eski Ermeni telâffuzunu düzeltemiyordu.

Türk sahnesinin bu yoksulluğu telâfi edebilmesi ancak sümullü bir in-

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

GEÇEN YIL NELER OLDU

İKİNCİTEŞRİN

1 — Meclis Millî Şefin nutkiyle açıldı. Şehir Meclisi toplandı ve Taksim gezisine Millî Şefin heykelini dikmiye karar verdi.

2 — Millî Şef nutuk söyledi ve "Memleketimiz, bir gün de dünyanın beklediği barışın kaynağı olabilirse, bundan duyacağımız sevinç büyük olacaktır„ dedi.

6 — Meçhul bir denizaltı Karadenizde ve kara sularımız dahilinde Kaynakdere motörünü batırdı.

10 — Atatürk'ün ölüm yıldönümü münasebetiyle bütün yurtta hazin ihtifaller yapıldı.

13 — Refah vapuru hadiseinden dolayı Millî Müdafaa Vekili Saffet Arıkan ile Münakalât Vekili Cevdet Kerim İncedayı istifa etti. Millî Müdafaaya Ali Rıza Artunkal, Münakalâta Fahri Engin getirildi.

15 — Erzincan ve Tercanda yeni bir zelzele oldu. Dokuz köy tamamen yıkıldı.

16 — Başvekil bir ay mezuniyetle Mersine hareket etti.

17 — Alman matbuat heyeti geldi.

22 — Karadenizde Vasilikos açıklarında 550 tonluk Yenice vapuru torpillenerek batırıldı.

23 — Un tasarrufu için pasta ve hamur tatlıları imali yasak edildi.

24 — Nazilli basma fabrikası kısmen yandı.

26 — Ankarada bir kaç maç yapmak üzre bir İngiliz futbol takımı geldi

BİRİNCİKÂNUN

4 — İcar ve idare kanununa tevfikan Amerika Türkiyeye müdafaa levazımı vereceğini ilân etti.

9 — Örfî idare komutanlığına general Sabit Noyan tayin edildi ve vazifesine başladı.

20 — Ekmeğin karne usuliyle tevziine karar verildi.

21 — Başvekil Refik Saydam Mersinden Ankaraya döndü.

22 — Millî Şef Almanyanın Ankara büyük elçisi Von Papen'i kabul etti, Millî Şefin mebuslara verdiği ziyafetlere başlandı.

27 — Eski İrak Başvekili Râşit Ali Geylânî İstanbuldan kaçtı.

İKİNCİKÂNUN

4 — Von Papen Millî Şefimize Ankaradan gönderilen kıymetli hediyeleri verdi.

12 — Ekmek karneleri tevzi edildi ve ekmeğin karne ile satılmasına başlandı.

14 — C. H. Partisi Meclis grupu Refah vapuru faciasını tetkik etti, iki eski Vekilin sorgusuna lüzum görüldüğünden tahkikat evrakının Büyük Millet Meclisine tevdiine karar verildi.

14 — Moskova görüşmeleri hakkında Ankara İngiliz büyük elçisi beyanatta bulundu ve: "İngiltere'nin olduğu gibi Rusyanın da arzusu kuvvetli bir Türkiye görmektir„ dedi.

21 — Kurtuluş vapuru Yunanistana giderken Marmarada karaya oturdu ve battı.

23 — Kesme şekerin kilosuna 62, toz şekerin kilosuna 45 kuruş zammedildi.

31 — Başvekil Refik Saydam Türk parası ve altın fiyatları hakkında bir nutuk söyledi.

ŞUBAT

1 — Memur aylıklarına zam kanun tebliğ edildi.

3 — Refah hadisesinde istifa eden iki Vekilin hareketlerinde suç olmadığı Büyük Millet Meclisince nunu tebliğ edildi.

15 — Adliye Vekâleti beş yerde millî korunma mahkemeleri açmıya karar verdi.

18 — Rauf Orbay Londra büyük elçiliğine tayin edildi.

20 — İngiltereye sipariş ettiğimiz Sultanhisar torpido muhribi İskenderun limanına geldi ve merasimle Türk bayrağı çekildi.

22 — Halkevlerinin 10 uncu yıldönümü yurdun her tarafında merasimle kutlandı.

22 — Almanya ile yeni ticaret mukaveleleri imza edildi.

25 — Ankarada Alman büyük elçisi Von Papen'e suikast yapıldı.

25 — Çankaya motörü Karadenizde meçhul bir denizaltı tarafından batırıldı.

25 — İçinde 769 Romanyalı yahudi bulunan Struma vapuru Karadenizde battı.

MART

1 — Yeni yıl bütçemiz 384 milyon 035,101 lira olarak tesbit edildi.

1 — Üniversite fen ve edebiyat fakültelerinin bulunduğu Zeynep hanım konağı tamamen yandı.

6 — Von Papen'e suikast yapanlar yakalandı.

10 — Sigara ve içki fiyatlarına zam yapıldı.

11 — Cümhurreisimiz yeni Amerika büyük elçisini kabul etti.

15 — Tıp bayramı törenle kutlandı.

17 — Yabancı tayyareler Milâsı bombaladı. 15 bomba atıldı.

18 — Millî Şef İzmirde yurt müdafaası hakkında bir nutuk söyledi.

19 — Çayın kilosuna 750, kahvenin 300 kuruş zam yapıldı.

23 — Milâsa yanlışlıkla İngiliz tayyarelerinin bomba attığı anlaşıldı

28 — Bulgarlarla yeni bir ticaret anlaşması imzalandı.

31 — İngilterede yapılan Demirhisar destroyeri geldi ve İskenderunda merasimle bayrak çekildi.

NİSAN

1 — İkinci İnönü zaferinin 21 inci yılı kutlandı.

2 — Von Papen'e yapılan suikast davasının muhakemesine başlandı.

8 — İzmir limanında İngiliz ve İtalyan yaralıları iki taraf arasında mübadele edildi.

23 — Çocuk Haftası Maarif Vekilinin bir nutkiyle açıldı.

26 — Binlerce yedek subay ordumuza katıldı.

29 — Almanyanın Ankara büyük elçiliğinde Türk ordusunda hizmet gören subaylara bir kabul resmi yapıldı ve bir müze açıldı.

MAYIS

1 — Posta, Telgraf ve Telefon ücretleri arttırıldı.

7 — Faik Öztrak Dahiliye Vekilliğinden çekildi, yerine Fikri Tüzer geldi.

14 — Erzurum ve Samsundan başlıyan bayrak yarışma başlandı.

16 — Yeni mahsul hububata hükûmet el koydu.

17 — Her türlü ihracat devlet kontrolü altına alındı.

18 — Avrupa ile demiryolu münakalâtı işlerini görüşmek üzere Bulgaristana bir heyet gitti.

19 — Gençlik ve spor bayramı her tarafta törenle kutlandı, Millî Şef gençliğe bir hitabede bulundu.

22 — Aksarayda tramvay deposu önünde bir mermi düştü ve patladı. 4 ölü. 13 yaralı var.

25 — İthalât ve ihracat primleri kaldırıldı.

29 — Millî Müdafaa için 120 milyonluk yeni tahsisat ayrıldı.

30 — Beden terbiyesi maarife bağlandı.

31 — Admira Alman futbol takımı geldi.

HAZİRAN

2 — Almanya ile 100 milyon marklık bir ticaret anlaşması yapıldı.

7 — Ankara Halkevinde İngiliz kültür sergisi açıldı.

13 — Dört Amerikan tayyaresi topraklarımıza mecburî iniş yaptı.

(Devamı: Sa. 7, Sü. 3)

19 yıl önce halk o zamanki meclis binasının önünde böyle toplanmış tarihi ve mutlu bir hâdise olan Cümhuriyetin ilânı anını bekliyordu

1923 de Cümhuriyet Niçin ve Nasıl ilân Edilmişti?

29 Ekim 1942 (6)

İkinci cihan harbi dördüncü yılına girdi, ateş, her tarafı sardı. Hemen hemen bütün dünya, kan ve ateş tufanı içinde can havliyle çırpınıyor. Bu korkunç tufanın öldürücü tesirinden uzak kalabilmiş olan tek memleket, Türkiyedir. Bütün dünya ateş seli, kan ve ölüm kokuları içinde ölüm dirim acılariyle çırpınırken, biz, neşe ve sevinç içinde bayram yapıyoruz.

Bu mesut günde, şüphesiz, en büyük acımız, bize bugünü hazırlıyan Atatürkün aramızda bulunmayışıdır. Fakat, O, hâlâ bizim içimizdedir. Ve başımızda da, Atatürkün en yakın arkadaşı Milli Şef İnönü vardır.

★

Sarayın kalın duvarları arasına kapanmış olan son devir saltanat mensupları, Türk yurdunu ve Türk ulusunu tamamen unutmuşlardı. Daldıkları zevk ve sefahat âlemi onların nazarlarını İstanbul ufuklarına bile ceristiremiyordu. Yedi asır Türk ulusunu idare etmiş olan ve ilk zamanlar da damarlarındaki asil Türk kaniyle yeryüzünün en büyük imparatorluğunu kurmuş bulunan Osman Gazi torunları, zamanla meydana gelen ihtilâtlarla aslını kaybetmişti.

Tam bu sırada, birinci cihan harbi koptu. Bu büyük savaşta, Türk çocukları dedelerinden tevarüs ettikleri kanla çok kahramanca savaştılar. Fakat, karşıdaki düşmanların büyüklüğü, Türk milletini idare edenlerin aczi, teşkilâtsızlık, lüzumlu şartların yokluğu ve nihayet müttefiklerinin mağlûbiyeti, Osmanlı adını taşıyan o zamanki Türk milletini de mağlûp duruma düşürdü. Türk yurdunu, Türk ulusunu tanımıyan bazı Avrupa diplomatları, artık dünya coğrafyasında bir Türk yurdu ve yeryüzünde bir Türk ulusu bulunduğunu inkâra kadar yeltendiler.

Nihayet "Sevr,, le Avrupalılar, Türk milletini tamamen kıskıvrak edebildiklerini sandılar.

★

Fakat, Türk esir doğmamıştı. Türk milleti, kendi başındakilerin aczine inandığı gün, damarlarındaki asil kanın kuvvetiyle kükredi. Ve, Türk milletinin yüce benliğini şahsında tecessüm ettiren genç bir Türk çocuğu, (Mustafa Kemal) saltanatın çökmiye başlıyan muhitinden ayrılarak Anadoluya geçti. Bu geçiş, birinci cihan harbi sonunda, bütün dünyanın kabul ettiği mağlûbiyete, Türk milletinin tek başına itirazı idi.

Şimdi, bu; topsuz, tüfeksiz, malzemesiz vasıtasız, başlıyan eşsiz bir savaştı: Türk kurtuluş savaşı!

Türk çocukları bu savaşta çelik silâhlara karşı, tarlalarını çapaladıkları çapalarla; fakat, tarih boyunca kendilerinden ayrılmıyan istiklâl aşkiyle döğüştüler. Türk kadınları, bu savaşta, döğüşen kocalarına sırtlarında cephane taşıdılar.

Savaş, eşsizdi. Esaret getiren çelik ordulara karşı, istiklâl aşkının ve heyecanının savaşı idi. Ve Türkün istiklâl aşkı, yaşamak iradesi çelik barikatları ezdi. Bu hamâset Türk'ü öldü sanan düşmanları şaşırttı. Mütareke istediler. Mudanyada yapılan mütarekede, düşmanlar artık Türkün yaşamak hakkını sezmeğe başladılar.

★

Türk, artık kurtulmuştu. Fakat Türk milletinin, istiklâl aşkiyle kazandığı eşsiz zaferi bir de masa başında perçinlemek lâzım geldi.

Yabancı diplomatlar Türk milletini, hile ve desisedeki maharetleriyle masa başında mağlûp edebileceklerini zannediyorlardı. İşte onlar, Lozan sulh konferansına bu zihinle girdiler. Fakat, burada da karşılarında, cephede Türk çocuklarının başında bir yurt ve millet kahramanı olarak döğüşen İsmet İnönü'nü buldular.

Lozandaki mücadele, Anadolu topraklarındaki savaştan daha az çetin değildi. Avrupanın lâf ebesi diplomatları bütün maharetlerini kullandılar. Fakat, Türkün çelik iradesi, istiklâl aşkı karşısında, kullanmağa çabaladıkları kementler boşa gitti.

Şimdi Mustafa Kemalin, Türk milletinin ruhunda sezdiği gizli istidatla, kafasında tasarladığı yeni devleti kurmak, bu suretle artık, ruh, fikir, zihniyet alanında mücadeleye girişmek zamanı gelmişti. Esasen Lozandan mağlûp dönen Avrupa diplomatları, yeni Türk devletinin şekli dedikodusunu yapıyorlardı. Atatürk bunun farkında idi. Fakat, yapmak istediklerini olgunlaştırmadıkça ve müsait fırsat elde etmedikçe açacağı vurmamayı prensip ittihaz etmişti. Bunu kendisi de şöyle ifade ediyordu:

"Yapılacak şeyleri birdenbire ortaya atmak doğru olamazdı. Bunları parça parça, zamandan, fırsattan istifade ederek birbiri arkasına tatbik etmek ve bu suretle hedefe varmak, fikirleri hazırlıya hazırlıya neticeyi almak lâzımdır.,,

★

O, her işte olduğu gibi, bunda da öyle yaptı. Evvelâ Ankaradaki havayı müsait bir şekle getirdi. Ve 28 Birinciteşrin günü akşamı, Meclisten ayrılırken, Kemaleddin Sami, Halit Paşalarla, İsmet Paşayı, Fethi Beyi, Kâzım Paşayı Çankayaya yemeğe davet etti. Rize mebusu Fuat, Ruşen Eşref de davetliler arasında idi. Yemekte Avrupanın yeni Türkiyenin şekli hakkında bir çok fikir yürüttüğünü hasbihal şeklinde konuştu. Yemekten sonra bütün misafirler gitti. Çankayada yalnız İsmet Paşa kalmıştı. İki başbuğ başbaşa kaldıktan sonra yeni bir kanun lâyihası müsveddesi hazırladılar.

Bu müsveddede 20 Kânunusanî 1921 tarihli teşkilâtı esasiye kanununun devlet şeklini tesbit eden birinci madesini şu suretle değiştirdiler:

"Türkiye devletinin şekli hükûmeti cümhuriyettir.,,

29 Birinciteşrin günü Meclişte Atatürk, kürsüye çıkarak kısa bir izahtan sonra, hazırlanan projeyi kâtiplerden birine verdi. Projenin okunmasını müteakip münakaşa başlamıştı. Bu münakaşalar uzayınca İsmet Paşa kürsüye geldi ve:

"Fırka Reisinin teklifini kabule ihtiyaç kat'îdir.,,

Dedi ve tafsilâtı, izahatı verdikten sonra:

"Millet, hâkimiyetine, mukadderatına bilfiil zarülyeddir. O halde bunun ifadei hukukiyesini söylemekten niçin çekiniyoruz? Reisicümhur olmadan Başvekil intihabı teklifi, kanunsuz olur... Bunda şüpheye mahal yoktur. Başvekilin intihabını kanunî ve mümkün kılabilmek için, Gazi Paşa Hazretlerinin teklifinin kanuniyet kesbetmesi lâzımdır. Zaafı umuminin idamesinde mâna yoktur. Fırkanın bütün millete karşı deruhte ettiği mes'uliyetin icabatına tevfik hareket zarurîdir.,,

Bu kuvvetli sözler, tereddütleri izale etti. Ve biraz daha münakaşadan sonra, "Yaşasın Cümhuriyet!,, sadaları arasında yeni teklif kabul edildi.

★

Ertesi gün, yânî 29 Birinciteşrin 1923 gecesi Mustafa Kemal, Cümhuriyeti resmen ilân etmekle, Türk milletine beklediği büyük müjdeyi verdi. Artık, Türkiye bir Cümhuriyet haline gelmiş ve Türk milleti kendi benliğine kendi sahip olmuştu.

İşte, bu kadar çetin mücadelelerle meydana gelmiş olan Cümhuriyetimiz, bugün 19 yaşını bitirmiş bulunuyor. Türk gençliği, bu cümhuriyeti korumak için muhtaç olduğu kudreti damarlarındaki asil kanda her zaman bulacaktır.

AZİZ OZAN

Cümhuriyet Rejiminin En Kuvvetli iki Cephesi Millî Varlık Ve Millî Birliktir

Bu İki Cephenin İktısat Mesnetlerini de Takviye Edebilirsek Türkiyenin İstikbali Hiçbir Veçhile Sarsılamıyacak Kadar Sağlam Olacaktır

Büyük inkılâbın istinatgâhı olan (Cümhuriyet) idaremizin on dokuzuncu yılını sevinçle kutluyoruz. On dokuz yıl şöylece gelip geçiverdi. Millî mücadelenin başlangıç tarihinden itibaren bu güne kadar iktisadî bakımdan olup bitenleri, yapılan işleri gözden geçirecek olursak altı yüz yıllık Osmanlı imparatorluğunun temelini atmağa muvaffak olamadığı iktisadî varlığı, genç Türkiye yalnız on dokuz senede bir mevcudiyet âbidesi haşmeti ile meydana getirmeği başarmıştır.

Bugünü eski devirlerle mukayese etmek doğru değildir. Çünkü, bin bir mahrumiyete katlanmış bir harpten bir harbe, mücadeleden mücadeleye sürüklenmiş olan Türk milleti için iyi bir gün görebilecek, evinde rahat edebilecek zaman bulmak imkânsızlığını düşünürsek, yurdun, inkılâp devrinin başlangıcına kadar ne kadar sahipsiz bir memleket olduğunu aşikâr kılabilir.

Biz, Cümhuriyet devrini iktisadî bakımdan ne meşrutiyet ne de saltanat devrile mukayese etmek taraftarı değiliz. Biz bugünü ancak dün ile ölçmeliyiz Çünkü bütün dünlerin bir gün evveline nazaran daha geri kalmış günler olduğunu itiraf etmek mevkiindeyiz.

Yalnız çok geniş olan itisadî mevzuların istinat ettiği ekonomi siyasetemizin iç cephesinde ki ufak tefek aksaklıkları da düzeletmek lüzumuna işaretten kendimizi alamıyoruz.

★ ★

Cümhuriyet rejiminin en kuvvetli iki cephesi, millî varlık ve millî birliktir. Bu iki cephenin iktısadî mesnetleri ni de takviye edebilirsek genç Türkiyenin istikbali hiçbir kuvvet karşısında sarsılamıyacak kadar sağlam olacaktır. Bunun için de el ve fikir birliği ile iktısadî hayatımızı her türlü sıkıntı ve tazyikten korumak lâzımdır.

Cümhuriyet idaremizin on dokuz yıllık genç bünyesi üzerinde hazırlanmış, işlenmiş ve vücude getirilmiş iktısadî eserlerin hemen hepsi de muvaffak olmuş sayılır.

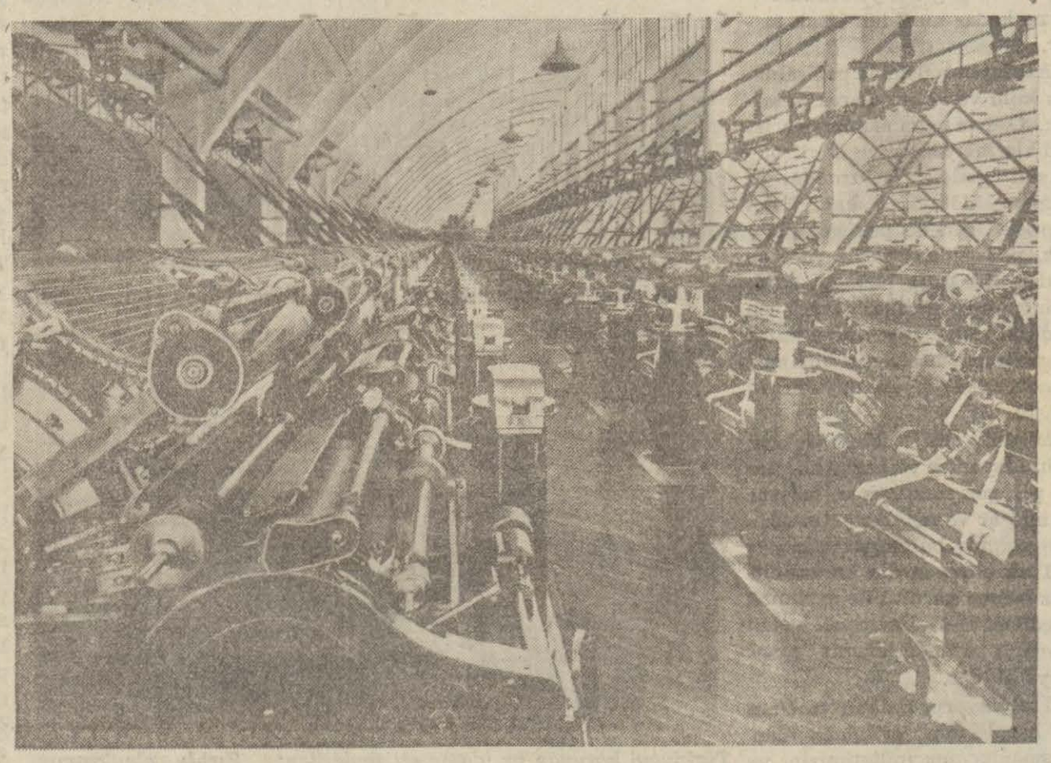

Cümhuriyetin meydana getirdiği sınaî âbidelerimizden: Kayseri kombinası

YAZAN :
29 Ekim 1942 (6)
Lûtfi Arif KENBER

Sanayi kalkınması bilhassa önemle üzerinde durulacak iktısadî muvaffakıyetlerin başında gelir.

Ticaret işlerimiz geniş inkişaflara mazhar olmuştur. Eskiden yalnız gayri Türk vatandaşların elinde bulunan ticaret âlemimiz geçen devirlere nazaran bugün mühim nisbette Türklerin eline geçmiş bulunuyor.

Ziraatteki başarı zayıftır. Zira memleketi tanıyarak bir zira at siyaseti takip edilmemiştir. İktısadî politikamızın bu üç rüknünü birer birer tahlil edebiliriz.

★ ★

Sanayi programımızın başarı ile tatbik edilmesinde en büyük âmil, devlet sermayesinin bu sahada işlek bir halde kullanılmasıdır. Küçük sermayelerin toplu bile olsa yerlerini devlet sermayelerine bırakmak mecburiyetinde kalması, yurtta büyük ve küçük birçok sanayi müesseselerini kurulmasını kolaylaştırmıştır.

Devletin yapmadığı işler fert sermayelerine intikal edince yurdumuzun her tarafında küçük ve çeşitli sanayi şebekelerinin kurulmasına yol açmıştır. Cümhuriyet rejimine has olan sanayi programının memlekete kazandırdığı müesseselerin her biri milletin çeşitli ihtiyaçlarını tatmin etmiye kâfi geldiği gibi bütün ham maddelerimizi de mamul bir hale getirerek sanayi randımanını işe yarar bir nisbete yükseltmiştir. Yirmi sene evvel iğneden ipliğe kadar her şeyi yabancı illerden ithal etmiye mecbur olan bir memleket yirmi sene sonra her ihtiyacını kendi yurdunun taşından toprağından çıkarırcasına gayretler ve himmetler sarfederek bunların hepsini elde etmiye muvaffak olmuştur. İktısadi kalkınmamızda görülen bu azim ve iradenin ölçüsü, ancak başarılabilme kabiliyeti ile mükayese edilebilir. Türk sanat erbabı bu başarıyı göstermiş ve sanat eserlerini de ortaya koymuş bulundukları için, Cümhuriyetimizin yetiştirdiği bu sanatkârları ayrı ayrı takdir etmek vazifemizdir.

★ ★

Memleketimiz bir ziraat memleketidir, iddiasını inhisar mahiyetinde telâkki edenlerden olmadığımız için ziraat sahası kadar geniş olan sanayi sahasının dahi devamlı surette işlenmesini çok yerinde buluruz. Çünkü ziraatin inkişafı sanayii takviye ettiği kadar sanayiin inkişafı da ziraati makineleştirir, mahsulâtı mamulâta kalbeder, müstahsili giydirir, halkı umumî şekilde refaha ulaştırır.

Sanayi ve ziraat, memleketimiz için ikiz bir varlıktır. Biri diğerinin lâzımı gayri müfariki sayılmalıdır. Ticaret işlerimizde büyük inkişafların her gün şahidi oluyor. Yalnız müstahsil ve yalnız esnaf ve sanatkâr zümrelerini temsil ettiğini zannettiğimiz cümhuriyet Türkleri ticaret hayatımızın temelini kuvvetlendiren geniş bir zümre halini iktisap etmiştir. Mühim ihracat işlerin ellerine alan, geniş ithalâtçılığı başaran bütün piyasalarda söz sahibi olan Türk tacirlerinin miktarı gittikçe artıyor. Ancak işlek sermayenin tamamı henüz Türk tacirlerinin eline geçmemiştir.

Fakat bugünlerin birinde, yarın ve yarınların birinde Türkiye piyasalarında da Türk tacirlerinin son sözü söyliyebilecek mevkide bulunacaklarına şüphe etmiyoruz. Yalnız iç piyasalardaki ticarî durumun zayıflığını ve iktısadî yürüyüşün halkı tazyik edici bir mahiyette göstermesini önlemek vazifesinin biraz da tacirlerimize düşmüş bir vatan borcu olduğunu hatırlatmak isteriz.

★ ★

Cümhuriyetin ziraat sahası hakkiyle işlenmemiştir. Devlet köylünün refahı için her türlü fedakârlığa katlanmıştır. Müstahsile lüzumu kadar tarla ve arazi verilmiştir. Her ihtiyacı temin olunmuştur. Fakat buna rağmen yurdun mahsul bilânçosu tatmin kâr olmamıştır. Bunun sebepleri araştırılacak olursa; görülecek manzara, teşkilâtsızlığın yanlış görüş ve anlayışın netice sinden ileri geldiği tezahür eder.

Vaktinde, ziraat makineleri, âletleri, yedek parçaları, tohumluk, ilâç tedarik ve tevzi edilememesi, hayvan hastalıklarının önüne geçilememesi, çift hayvanı tedarikinde güçlük çekilmesi, hayvan yemi bulunamaması gibi âmiller ziraat seferberliğinin müsbet netice verememesine sebep olmuştur.

Cümhuriyet rejiminin ner sahede verdiği kıymetli ve feyizli mahsullere rağmen ziraat sahasından alınan mahsul noksan olmuştur. Halbuki yüzde altmış sekizi müstahsil olan bir memlekette cümhuriyet idaresi gibi millete, inkişaf ve lâyiki veçhile tekâmüle dayanan bir rejimde ziraat sahasının işlek ve mahsuldar olamamasının mesuliyeti ne müstahsilin ne köylünün ne de rejimindir.

Bütün noksanlık bu işi uhdelerine almış olanların başarı gösterebilecek kadar görüş ve kabiliyet eseri izhar edememeleridir.

Vecizeler

- *İnönü, Türk birliğinin ta kendisidir.*
- *Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.*
- *Mücadelenin kuvveti ilimden ve çalışkanlıktan ibarettir.*
- *Medenî hayat her şeyden evvel . sıhhî hayattır.*
- *En büyük eserimiz, Cümhuriyetimizdir.*
- *Kemalizm yolumuzdur.*
- *Büyük Millet Meclisi Türk iradesinin kaynağıdır.*
- *Atatürk'le bizim kadar insanlık da öğünsün*
- *Egemenlik Ulusundur.*
- *Kendini tanı ve tanıt.*
- *Milletini sev ve sevdir.*
- *Türk gençi! Atatürk, Cümhuriyeti sana emanet etti.*
- *İnkılâbı seven yayar.*
- *Dünü unutma, bugünü iyi anlarsın.*
- *Görüşte bilgiye, gidişte ülküye inanırız.*
- *Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için.*
- *Dağılan çöker. Daima bir, daima toplu.*
- *Türk vatanı bölünmez bir bütündür.*
- *Millî iktısadı Cümhuriyet yarattı.*
- *Türk topraklarında, Türk sularında, Türk göklerinde, Türk bayrağı.*
- *Denk bütçe, düzgün ödeme, işte Cümhuriyet maliyesi.*
- *Halkın bağrından Müdafaai Hukuk, Müdafaai Hukukun bağrından Cümhuriyet Halk Partisi doğdu.*
- *İnandılar, döğüştüler, kazandılar... Bıraktıkları emanetin nöbetçisiyiz.*
- *İmtiyazsız, sınıfsız bir milletiz.*
- *Türk inkılâbı Türkündür.*
- *Birinci hakkın yaşamak, ilk ödevin yaşatmaktır.*
- *Büyük Millet, büyük insan yetiştirendir.*
- *Ne mutlu Türküm diyene!*
- *Cümhuriyet (olmaz) ı (olur) yaptı.*
- *Vatan borcu çalışma ile ödenir.*
- Türk ordusu düşmana düşman, barışa dosttur.
- *Tembel adam, iyi vatandaş değildir.*
- *Dün bugünümüze imreniyor, bugün yarınımıza imrenecek.*
- *Eskinin sonu Sevr, Yeninin başı Lozan.*
- *Her fabrika bir kale.*
- *Yarım iş bilmeyiz.*
- *Türk kadını, en büyük inkılâpçıyı sen doğurdun.*
- *Türk gibi kuvvetli.*
- *Tarihle yaşıtız, en genç milletiz.*
- *Gök de; toprak gibi, deniz gibi vatandır.*
- *Biriz, birliğiz.*
- *Halk içinde, halkla beraber, halk için...*
- *Altıok andımızdır.*
- *Cümhuriyet Halk Partisi halkın partisidir.*
- *Yurtta barış, cihanda barış*
- *Halkevi, kendi evin.*
- *Türk: Öğün, çalış güven.*
- *Daima iyiye, güzele, doğruya.*
- *Türkün zaferi, insanlığın zaferi.*
- *Bilgisiz adam, yarım adamdır.*
- *Bilen bilmeyeni yener.*
- *Demir ağlarımız hudutlarımızı biribirine bağlıyor.*

Kooperatiflerin Ana Nizamnamesi

Ticaret ve İktısat Vekillikleri tarafından ayrılan bir komisyon mevcut kooperatif nizamnamelerini yeniden inceliyerek bir ana kooperatif nizamnamesi hazırlamıştır.

Bu nizamname şehrimizdeki kooperatiflere gönderilecektir. Mevcut kooperatifler toplanarak ana nizamnameyi esas tutarak kendi nizamnamelerini yeniden tanzim edeceklerdir

Sıhhat İşleri

Baştarafı 3 üncüde

Cümhuriyet hükûmetinin Ankarada kurduğu büyük hıfzıssıhha müessesesinin himmetiyle, şimdi memleketin ihtiyacı temin edildikten başka, lüzumunda komşu memleketlere de yardım edilmek tedir...

★

Fikrimce, cümhuriyet hükûmetinin sıhhat işlerine verdiği ehemmiyetin en parlak neticesi, memleket halkının kendi sıhhatine ehemmiyet vermesidir. Cümhuriyetten önce, fakat pek de uzak olmıyan bir zamanda, İstanbulun bir hastanesinde açılan yirmi beş yataklık veremli hastalar pavyonu doldurulamaz, veremli hastalar orada yatmak üzere teşvik edilirdi. Şimdi yüzlerce yatakları bulunan verem sanatoryumu, verem hastaneleri ihtiyaca yetişmiyor. Bu hal, verem hastalığının memlekette artmasından değil, halkın kendi sıhhatine daha ziyade ehemmiyet vermesindendir. Vaktiyle bir anneye hasta çocuğunu hastaneye yatırması teklif edilirse o anneye âdeta hakaret edilmiş sayılırdı. Şimdi anneler kendiliklerinden hastanelere gidiyorlar, hasta çocuğu hastaneye alınız, kardeşlerini o hastalığa bulaşmaktan kurtarın., diye yalvarıyorlar.

Cümhuriyet devrinde, yurdun birçok yerlerinde kurulan nümune hastanelerinde ki, belediye hastanelerindeki yatakların sayısı, Cümhuriyetten önceki zamana nisbetle pek çok ziyade olduğu halde, bugün sıhhî müesseseler halkın ihtiyacını temin edemiyor. Bunun sebebi, memlekette hastalıkların artması değildir. Hastalıkların artmadığına, bilâkis azaldığına en büyük delil, memlekette cümhuriyet kurulduğundanberi her defa nüfus sayımında nüfusun artmasıdır. Hastalıklar çoğalsaydı, memlekette nüfusun artması na imkân olamazdı. Sıhhat müesseselerinin ihtiyacı temin edememesi, halkın kendi ihtiyacını idrak etmesi, anlamış olmasıdır.

Vaktiyle, halk hastaneleri ancak kimsesiz olanlara mahsus bir tedavi yeri zannederdi. Onun için, İstanbulun en eski hastanesine Gureba, yani yabancılar, şehirde aileleri bulunmıyanlar hastanesi denilmişti. Şimdi, en ziyade refah içinde bulunan, evlerinde, apartmanlarında hastalarına hizmet ettirecek adamları bulunan aileler de evde biri hasta olunca onun en iyi yeri, yani kendisine en iyi ve en çabuk şifa verecek bir hastane olduğunu biliyor. Onun için sıhhî müesseselerde halkın ihtiyacına yetişecek kadar yer bulunamıyor.

Bir memlekette en büyük terakki, halk zihniyetinin değişmesi terakkinin faydalarını anlamasıdır. Cümhuriyet hükûmetinin, memlekette halkın sıhhatine vermiş olduğu büyük ehemmiyetin en büyük neticesi, halkın da, kendi sıhhatine karşı, zihniyetinin değişmesi olmuştur.

İnsanın vücudünde her uzuv bir ihtiyaç neticesinde teşekkül etmiştir. Onun gibi, içtimaî hayatta da her teşekkül, her müessese bir ihtiyaç üzerine meydana gelir... Yurdun sıhhat işlerinde en önemli iş, sıhhî müesseselere ihtiyacı halka anlatmaktı. Cümhuriyet hükûmeti bu en önemli işte tamamiyle muvaffak olmuştur. İhtiyaç belirince onu temin edecek uzuv mutlaka meydana çıkar.

Bayan Kâtibe Aranıyor

Sirkecideki yazıhaneme bir Bayan kâtibe almacaktır. Kısa hal tercümesi ve fotografla İstanbul 438 No. lu posta kutusuna müracaat.

KAYIP: Mürefte nahiyesinin Küyel köyü ilkokulunun mektep mühürü zayi olmuştur. Yenisi yapılacağından eskisinin hükmü yoktur. 28-10-1942
Rahmi

Yedi Yaşından Yetmişine Kadar..

Baştarafı 3 üncüde

dan öğrenebildikleri ile Cümhuriyeti ancak bu kadar anlatabilirdi.

Vatanı, vatan sevgisini de subay olmıya karar vermiş olmak suretiyle pekâlâ ifade edebiliyordu.

Cümhuriyetin manasını bir de başkasına sormak, onun ağzından dinlemek lâzımdı. Fakat bu, öyle biri olmalıydı ki devirler, rejimler görmüş olsun ve o günlerle bugünler arasında mukayese yapabilsin.

★ ★

Elini öptüğüm adam, ömrünün sekseninci yılını bir kaç sene evvel bitirmiş ve Abdülhamit devrinden arta kalmış biriydi. Fakat daha gazetesini okurken gözlük kullanmıya lüzum görmüyor, şehirde bir mıntakadan bir mıntakaya gitmek için tramvaya binmeyi de büyük bir külfet sayacak kadar zinde bulunuyordu. Vaktiyle ilmi meratibin en yükseğine ulaşmış, bugün de yaşamakta olan ilmiye mensuplarının hocası vaziyetine gelmiş bulunuyordu. Cümhuriyetin doğuşunu kolay kolay hazmedememiş olacaktı ki, onun zaman zaman istiklâl mahkemelerinde hesap verdiğini, bir kaç defalar muhtelif şehirlerde ikamete memur edildiğini hatırlıyordum.

Cümhuriyet yirminci yılına basarken Cümhuriyetin manasını ve Cümhuriyetin feyizlerini soracak bundan daha iyi birini bulamazdım. Bu soruş biraz da öç alır gibi olacaktı, ama yapacak başka bir şey de yoktu.

O, beni artık kendi nesline inhisar etmiş bulunan tevazu ve nezaketle kabul etti:

— Buyurun evlat, dedi, safa geldiniz. Bir arzunuz mu var?

— Sizinle Cümhuriyet mevzuu üzerinde görüşmek istiyordum.

Hiç de ummadığım bir sevinç tezahürü gösterdi. Söylemek istediklerini dinletebilecek bir adam bulduğundan memnun olduğunu gösteren bir tehalükle:

— Hay, hay, dedi, görüşelim. Ancak evvel beevvel şunu söyliyeyim ki Cümhuriyet, bu millet ve memleket için bir nimeti uzmâdır. Hemen cenabı vecibülvücut hazretleri tâ yevmel kıyâme payidar buyursun.

— Af buyurun, evvelce böyle düşünmediğinizi sanıyordum, hattâ muhalefetiniz yüzünden bazı bâdireler de atlatmış, istiklâl mahkemelerine de gitmiş, hattâ...

— Hâşâ ve kellâaa.. Fakiriniz hiç bir zaman Cümhuriyete ve Cümhura muhalefet etmiş değilim. Nasıl ederim ki ve şaverehüm emrühüm şûra emri celilinin ihtiva ettiği bütün maanii hikemiye ve hakayiki aleletrâf bilirim.

Biz, o zamanlar bazı bedhahânı zamanın güftügûsunu bir ayni hakikat sanıp hiyle ve hud'alarına kanmıştık. Şeri şerifi mübinin ortadan kaldırıldığına, din ve diyanetin elden gittiğine inandırılmıştık. Bugün bir yandan büyük bir hicap duyarak ,bir yandan da kemali iftiharla söyiemeliyim ki aldanmış ve aldatılmışız.

Cümhuriyet, feyizdar idaresi ile yalnız din ve diyaneti bir takım eraciften kurtarmakla kalmadı, ona salabet de verdi. Nasıl dünya işleri ile din işlerini ayırdıysa, dine karıştırılmış olan bir takım hurafeleri de ayıkladı, İşin bu tarafını bir kenara koyalım da on dokuz yıldanberi Cümhuriyetin feyizdar idaresinin vatan ve milletimiz için ne verimli işler başardığını bir gözden geçirelim

Bendeniz, İstanbula tıfliyyetimde gelmiş bulunuyorum. Abdülhamit devrini de, Reşat devrini de, Vahdettin devrini de bilirim. Bugün, dünyadan el ve etek çekmek üzereyim. Artık bize riya gerekmez. Hislerimizi ketme mahal yok. İtiraf etmek lâzımdır ki bu kadar büyük bir kiyaset ve siyasete hiç bir devirde kavuşmamıştır.

Maarif ve sanayi sahasında vasıl olduğumuz terakki ne kadar mucibi şükran ise bugün şu bâdirede memleketimizin sulh ve sükûn içersinde bulundurulmasını temin eden siyaset ve kiyasette ol derece mucibi minnetarîdir. Eski devirler olsa biz çoktan bu bâdirei uzmânın içersine girmiş, canlar ve hanumanlar feda etmiş bulunurduk. Görüyorum ki kuvvetli bir ordumuz var. Benim de iki oğlum yedek subay olarak bu kuvvetli ordunun içinde bulunuyor. Her gelişlerinde gözlerimden sevinç yaşları akıtarak alınlarından öpüyor ve onlarla gurur duyuyorum. Türk ordusu hiç bir devirde bu kadar kuvvetli olmadı. Türk milleti hiç bir devirde bu kadar sağlam bir birlik gösteremedi.

Dün muhalefet edenler bugün utanıyorlar, hicaplarından cemiyet arasına bile çıkamıyorlar. Çıkabilen yüzsüzler de hiç bir zaman milletten rıyi iltifat görmüyorlar. Bu, birliğin, Cümhuriyete bağlılığın bir ifadesi olduğu gibi Cümhuriyetin bu memleket için ne büyük bir nimet olduğunun da ifadesidir.

Çok şükür, Düveli muazzama arasında nüfuzumuz, âlemi siyasette büyük bir mevkiimiz var. Filvaki bugün biraz sıkıntı hisseder gibiyiz. Fakat erbabı aklı idrak derhal teslim ve tasdik ederler ki şu halimiz dahi mucibi şükrandır.

Etrafı erbaamız kan ve ateş içersinde yüzerken bizim emnü emân içersinde bulunuşumuz kâfi bir nimettir. gulayi es'ar dünya ahvalinin icabıdır. Binaenalazalik bu hali bugünkü ahvalin bir emri tabiisi telâkki etmek lâzım gelir

Hülâsa evlâdım, arzettiğim gibi Cümhuriyet, bizim için bir nimeti uzmâdır. Biz bu nimetin kıymetini bilmeli, bugünkü vahdetimizi muhafaza da devam etmeli ve siyasetimizi idare edenlere her vakit zahir olmalıyız.

Biz geldik gidiyoruz. Siz gençsiniz. İnşallah ilerde bu feyizdar idarenin daha büyük ve daha verimli nimetlerine mazhar olacaksınız. Terakkinin zirvesine vasıl olacağımıza hiç şüphem yok. Temennim sizin önümüzdeki yirminci yıl dönümü bayramı gibi, ellinci, yüzüncü yıl dönümü bayramlarına da yetişebilmeniz, o zamanki müterakki Cümhuriyet ile bugün arasında mukayeseler yaparak Cümhuriyetin büyük ve derin manasını daha iyi kavrayıp anlamanızdır.

★ ★

İhtiyar muhatabım, uzun süren sözlerinden sonra:

— Daha bir soracağınız var mı? dedi.

Beni sormak zahmetinden kurtarıp istediklerimin fazlasını söylemiş bulunuyordu. Teşekkür edip ayrılırken arkamdan seslendi:

— Evlât!.. Eski devirleri idrak edebilmiş olsaydın, Cümhuriyetin sana anlattıklarımın çok fevkinde bir idare olduğunu anlar ve söylediklerimi az bulurdun.

Geçen Yıl Neler Oldu?

15 — Hariçten lüks eşya ithali yasak edildi.

16 — Atatürk inkılâbı müzesi, Şişlide açıldı.

18 — Suikasd davasında karar verildi.

20 — Büyük Millet Meclisi yaz tatili yaptı, 150 milyon liraya kadar bir dahilî istikraz akdine dair lâyiha kabul edildi

21 — Milî Şef, İngiliz büyük elçisini kabul ettiler.

28 — Maden kömürü fiyatları arttırıldı.

TEMMUZ

1 — Üsküdar tramvaylarının tasfiyesine ve belediyeye devrine karar verildi. Deniz bayramı törenle kutlandı.

3 — Devlet konservatuarı konser vermek üzere şehrimize geldi.

4 — Başvekil Refik Saydam işaşe işlerini tetkik etmek üzere şehrimize geldi.

6 — Ordumuza katılan genç piyade subaylarımıza diplomaları verildi.

8 — Başvekil Refik Saydam gece şehrimizde vefat etti.

9 — Başvekilin nâşı Ankaraya nakledildi. Başvekâlete vekâleten Dahiliye Vekili Fikri Tüzer getirildi.

10 — Şükrü Saracoğlu Başvekil oldu.

12 — Türk dil kurumunun onuncu yılı kutlandı.

16 — Buğday satışları serbest bırakıldı. Fiyatlara yüzde 50 zam yapıldı.

17 — Akdenizde bir petrol gemimiz torpillendi. Gemi karaya oturdu.

18 — İaşe müsteşarlığı taşra teşkilâtı kaldırıldı.

19 — Atılay denizaltı gemimiz Çanakkale boğazı önünde battı. Güzel sanatlar Akademisinin 60 mcı yılı kutlandı.

24 — Lozan sulhünün 19 uncu yılı bütün yurtta büyük merasimle kutlandı.

25 — Millî Şef şehrimize geldi. Gıda maddeleri satışı serbest bırakıldı.

28 — İaşe işleri belediyeye devredildi.

30 — Almanya ile 19 milyon liralık bir anlaşma imzalandı.

31 — Saffet Arıkan Berlin büyük elçiliğine tayin edildi.

AĞUSTOS

3 — Büyük Millet Meclisi toplandı.

6 — Saracoğlu kabinenin beyannamesini Mecliste okudu.

10 — Dil Kurultayı Ankarada toplandı.

14 — Numan Menemencioğlu Hariciye Vekili oldu.

16 — Şeker fiyatları 15 kuruş arttırıldı.

17 — Dahiliye Vekili Fikri Tüzer vefat etti.

18 — Recep Peker Dahiliye Vekili oldu.

23 — Yedek Subay okuluna sancak verildi.

26 — Millî Şef Samsunda bir hitabede bulundu.

30 — 30 Ağustos zafer bayramı yurdun her tarafında kutlandı. Taksimde İnönü gezi yeri açıldı.

EYLÜL

1 — Başvekil Şükrü Saracoğlu yurtta tetkik seyahatine çıktı.

8 — M. Roosevelt'in şahsî mümessili Willkie Ankaraya geldi.

26 — Türk dilciliğinin inkılâp bayramı kutlandı.

28 — Barbaros ihtifali yapıldı.

BİRİNCİTEŞRİN

2 — Cümhurreisimiz İngiltere büyük elçisini kabul etti.

6 — İstanbulun kurtuluş günü kutlandı.

17 — Ankaranın baş şehir oluşunun 19 uncu yılı kutlandı.

19 — Türk İngiliz ittifakının yıldönümü anıldı.

BİLÛMUM RESMÎ DAİRELERE
Veya O Hükümdeki
MÜESSESAT VE TEŞEKKÜLLERE

Resmî dairelerin veya o hükümdeki müessesat ve teşekküllerin gazetelerde neşredilecek ilânları, bir limited şirket tarafından kabul ve gazetelere tevdi edilmekte idi. Bu limited şirket elyevm hali tasfiyededir.

Bu defa yeniden teşekkül eden ve bütün Türk Matbuatının alâkadar olduğu

Türk Basın Birliği Ve Ortakları
RESMÎ İLÂNLAR

Şirketin mevzuu iştigali:

Resmî daire veya o hükümdeki dairelerin ve müesseselerin ticarî mahiyette olmıyan ilânlarının gazete ve mecmualarda vesair ilân yapılan yerlerde neşri için kabul ve neşir vasıtalarına sevkedip neşirlerine tavassuttur.

Diye yazılı bulunduğundan, bundan böyle resmî daireler ilânlarını doğrudan doğruya

Türk Basın Birliği Ve Ortakları
RESMÎ İLÂNLAR ŞİRKETİ

ne göndermeleri lâzımdır. Bu yeni şirket bütün resmî ilânları bir intizam dahilinde ve kanunî müddetleri zarfında ve günü gününe istenen her gazetede neşrini temin etmekte olduğu gibi, hasılatının % 75 ini de Basın Birliği yardım teşkilâtına vermektedir.

Tasfiye halindeki bir şirkete veya diğer türedi mutavassıtlara gönderilen resmî ilânların dairelerinin malûmat ve muvafakatları haricinde, gazete adları değiştirilmek suretiyle neşrine teşebbüs edildiği öğrenilmektedir. Binaenaleyh resmî daireler, ilânlarını diledikleri bütün büyük ve gündelik siyasî gazetelerde neşrederek her yerde herkes tarafından okunmasını temin edebilmek için doğrudan doğruya ve yalnız

İstanbul Ankara caddesi 80 numaralı Kaya hanındaki
Türk Basın Birliği Ve Ortakları
RESMÎ İLÂNLAR ŞİRKETİ

ne göndermelidirler. Telefon: 21025

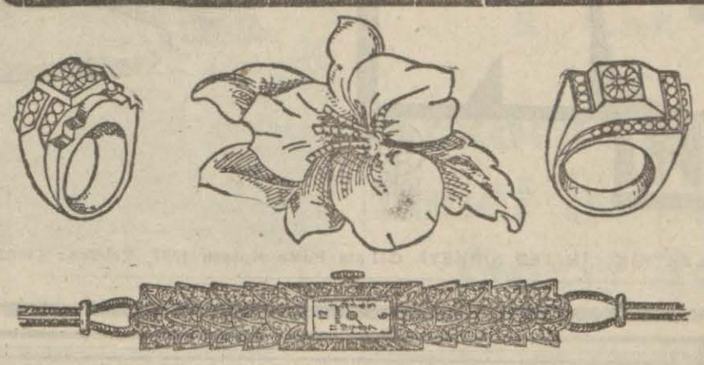

Ayda 5 Lira Taksitle

Taşra müşterilerimiz için elmaslı ve pırlantalı saatler, altın ve plâtin nişan yüzükleri, kıymetli taşlarla süslü çiçek ve plâklar, yeni şevaliye yüzükler, gümüşten mamûl zarif tatlı, pasta ve yemek takımlarının zengin çeşitleri gelmiştir. Saatler emsali gibi 15 sene teminatlıdır. Sipariş etmek istiyenlere katalok gönderilir. Mektupla (İstanbul posta kutusu 184) adresine müracaat

SATIŞ İLÂNI
İstanbul Dördüncü İcra Memurluğundan

Abdulhay tarafından tevliyeti mülga fetva emanetine meşrut evkafın nukudu mevkufesinden 125 ilâ 128 ikraz No, lariyle alınan birinci borca mukabil bir nısfı ve ikinci defa alınan borca mukabil de diğer nısfı ki tamamı birinci derecede ipotekli olup bu kere Vakıf Paralar idaresine devredilmiş bulunan bu borçların ödenmemesi dolayısiyle satılmasına karar verilen ve tamamına yeminli üç ehlivukuf tarafından 500 lira kıymet takdir edilmiş olan Büyük Çarşı içinde Acıçeşme sokağındaki Mercan kapısı ittisalinde kâin Zincirli hanın alt katında eski ve yeni 23 kapı ve 2746 ada 75 parsel No. lı sağ tarafı merdiven altı, sol tarafı Eskinazi Odası, ön tarafı gezinti mahalli, arkası han duvariyle mahdut bir odanın evsaf ve mesahası aşağıda yazılıdır.

Mezkûr gayrimenkul Zincirli hanın esas kapısından girildikte sol taraftaki merdiven ortasında 23 kapı No. lı bir han odasıdır. Kapısı demirdir. Odanın zemini ahşap döşeli ve üstünde ahşap yarım balkonu vardır. Halen boştur.

Mesahası: Tamamî 18 metre murabbaıdır.

Yukarıda hudut, evsaf ve mesahası yazılı han odasının tamamı açık arttırmaya konmuştur.

1 — İşbu gayrimenkulün arttırma şartnamesi 10/11/942 tarihinden itibaren 942/394 No. ile İstanbul Dördüncü icra dairesinin muayyen numarasında herkesin görebilmesi için açıktır. İlânda yazılı olanlardan fazla malûmat almak istiyenler, işbu şartnameye ve 942/394 dosya No. siyle memuriyetimize müracaat etmelidir.

2 — Arttırmaya iştirak için yukarıda yazılı kıymetin yüzde 7,5 nisbetinde pey akçesi veya millî bir bankanın teminat mektubu tevdi edilecektir. (Madde 124)

3 — İpotek sahibi alacaklılarla diğer alâkadarların ve irtifak hakkı sahiplerinin gayrimenkul üzerindeki haklarını hususiyle faiz ve masrafa dair olan iddialarını işbu ilân tarihinden itibaren on beş gün içinde evrakı müsbiteleriyle birlikte memuriyetimize bildirmeleri icap eder. Aksi halde hakları tapu sicilli ile sabit olmadıkça satış bedelinin paylaşmasından hariç kalırlar.

4 — Gösterilen günde arttırmaya iştirak edenler arttırma şartnamesini okumuş ve lüzumlu malûmat almış ve bunları tamamen kabul etmiş ad ve itibar olunurlar.

5 — Gayrimenkul, 30/11/942 tarihinde Pazartesi günü saat 14 den 16 ya kadar İstanbul Dördüncü İcra memurluğunda üç defa bağırıldıktan sonra en çok arttırana ihale edilir. Anrak arttırma bedeli muhammen kıymetin yüzde 75 şini bulmaz veya satış istiyenin alacağına rüçhanı olan diğer alacaklılar bulunup da bedel bunların bu gayrimenkul ile temin edilmiş alacaklarının mecmuundan fazlaya çıkmazsa en çok arttıranın taahhüdü baki kalmak üzere arttırma 10 gün daha temdit edilerek 10/12/942 tarihinde Perşembe günü saat 14 den 16 ya kadar İstanbul Dördüncü İcra memurluğu odasında arttırma bedeli satış istiyenin alacağına rüçhanı olan diğer alacaklıların bu gayrimenkul ile temin edilmiş alacakları mecmuundan fazlaya çıkmak ve muhammen kıymetin % 75 şini tutmak şartiyle en çok arttırana ihale edilir. Böyle bir bedel elde edilmezse ihale yapılmaz ve satış 2280 No. lı kanuna tevfikan geri bırakılır.

6 — Gayrimenkul kendisine ihale olunan kimse derhal veya verilen mühlet içinde parayı vermezse ihale kararı fesholunarak kendisinden evvel en yüksek teklifte bulunan kimse arzetmiş olduğu bedelle almıya razı olursa ona, razı olmaz veya bulunmazsa hemen yedi gün müddetle arttırmaya çıkarılıp en çok arttırana ihale edilir. İki ihale arasındaki fark ve geçen günler için yüzde 5 den hesap olunacak faiz ve diğer zararlar ayrıca hükme hacet kalmaksızın memuriyetimizce alıcıdan tahsil olunur. (Madde 133)

7 — Alıcı arttırma bedeli haricinde olarak yalnız tapu ferağ harcını, yirmi senelik vakıf taviz bedelini ve ihale karar pullarını vermiye mecburdur. Müterakim vergiler, tenvirat ve tanzifat ve dellâliye resminden mütevellit belediye rüsumu ve müterakim vakıf icaresi alıcıya ait olmayıp arttırma bedelinden tenzil olunur. İşbu gayrimenkul yukarıda gösterilen tarihte İstanbul Dördüncü İcra memurluğu odasında işbu ilân ve gösterilen arttırma şartnamesi dairesinde satılacağı ilân olunur. (973)

Galvaniz Boru İstiyoruz

Yeni veya eski Avrupa malı bir parmak ve yarım parmak galvaniz boru lâzımdır. Matbaamıza müracaat.

İstanbul Dördüncü İcra Memurluğundan: 941/5052 — Bir borçtan dolayı mahcuz olup da satılmasına karar verilen E. R. C. marka 11 lâmbalı 341578 No. lu çalışır radyo 4/11/942 Çarşamba günü Kireçburnunda Direkli sokak 3 No. da saat 13 den itibaren satılacaktır. O gün muhammen kıymetin % 75 ini bulmazsa ikinci arttırması 6/11/942 tarihli Cuma günü ayni mahal ve saatte icra olunarak en çok arttırana ihale edilecektir. Taliplerin satış mahallinde mezkûr zamanlarda bulunacak memura % 7,5 pey akçesiyle müracaatları ilân olunur.

Dr. İHSAN SAMİ
TİFO AŞISI

Tifo ve paratifo hastalıklarına tutulmamak için tesiri katî, muafiyeti pek emin taze aşıdır. Her eczanede bulunur. Kutusu 45 kuruştur.

KAYIP: İstanbul Emniyet Müdürlüğünden aldığım 31/10287 numaralı ikamet tezkeremi kaybettim. Yenisini alacağımdan hükmü kalmamıştır. Eyüpte Abdülvedüt mahallesinde Savaklar caddesi 8 No. bostanda Yugoslav tebaasından Pande Pistiç.

Dr. HAFİZ CEMAL
(Dahiliye mütehassısı)
İstanbul Divanyolu Tel: 22398

15 İle 18 Yaş

arasında ayak işleri görebilecek bir erkek çocuk aranıyor. TAN matbaasına müracaat.

Dr. İbrahim Denker

Balıklı Has. Dahiliye Mütehassısı. Beyoğlu, Ağacamii, Sakızağacı Çöplükçeşme sokak No. 13. Tel: 42468.

Şehir Tiyatrosu Dram Kısmı 20,30 da
KIŞ MASALI
KOMEDİ KISMI (YALANCI)
Bugün 16.30 da tarihî matine

TAN Gazetesi
İLÂN FİYATLARI

	Kr.
Başlık maktu olarak	750
1 inci sayfa santimi	500
2 " " "	400
3 " " "	150

DOĞAN
SİGORTA ANONİM ŞİRKETİ

Bütün Vatandaşların Cumhuriyet Bayramını Tebrik Eder

Adres: İstanbul, Bahçekapı Taş Han Kat 3
Telgraf: DOĞANTAŞ, İstanbul, Telefon: 24263/2.

Toros Orman Şirketi
"Mersin,, Orman İşletmesinden
"Çoçak ve Cehennemdere,, Ormanlarımda Çam çırasmdan
Mayi Katran İmâl Ettirmekteyiz
İstiyenlere nümune gönderilir. Alıcıların Mersinde Şirketimize müracaatları. Kısa Telgraf: Mersin Torman. Telefon: 139

İstanbul Trikotaj Sanatkârları Kooperatifinden:

Ortaklarımızın 13-11-942 tarihine tesadüf eden Cuma günü saat 14 de Eminönü Halkevi salonunda yapılacak fevkalâde toplantıda hisse senetleri ve ortaklık defterleriyle birlikte hazır bulunmaları lüzumu ehemmiyetle ilân olunur.

Ruzname: Kooperatif Ana Mukavelesinin Ticaret ve İktisat Vekâletleri tarafından beraberce hazırlanan Küçük San'atkâr Kooperatifleri Statüsü) ne göre değiştirilmesi.

Musabaka Müddeti Temdidi

Taksimde İnönü Gezisine ait heykel kaidesi Müsabakası görülen lüzum üzerine bir ay müddetle temdit edildiği alâkadarlara ilân edilir

İstanbul Belediyesi İmar Müdürlüğü

M. M. V. İstanbul 2 No. lu Satın Alma Komisyonundan

Aşağıdaki evsafta Dizel - Dinamo grupları satın almacaktır. Elinde hazır bulunan veyahut hariçten getirtebilecek olanların en geç 10.11.942 tarihine kadar tekliflerini komisyona vermeleri.

EVSAF

Birinci tip	(dinamo	: 110 volt, 200 - 300 amper mütemadi cereyanlı
	(Motör	: 50 P. S. 800 - 1800 devirli, dinamoya direkt kuplâjlı. Benzin motörü veya Dizel olabilir. Dizel tercih edilir.
İkinci tip	(dinamo	: 220 volt, 200 amper mütemadi cereyanlı
	(Motör	: 80 P. S. 800 - 1800 devirli, dinamoya direkt kuplaj. Benzin motörü veya Dizel olabilir. Dizel tercih edilir (972)

Eon Son Model ve her Çeşit STİL üzere hazır ve ısmarlama
MOBİLYENİZ İÇİN
Beyoğlu Meşrutiyet Caddesinde Amerikan Sefareti karşısında No. 199
S. DİYAMANDİYEF
Mobilya Fabrikasına müracaat ediniz. Telefon: 40939

Türkiye Umumi Acentası. TÜRK ve ELEKTRİK LİMİTED ŞİRKETİ Galata Posta Kutusu 1557. Telefon: 44032

Bayanlar:

Çocuklarınızın Sıhhatini Koruyunuz.

Her şeyden evvel, dişlerinin sağlam ve diş etlerinin kuvvetli olmasını temin ediniz.

SANİN

DİŞ MACUNU

Şifalı Hassası ve Bol Köpüğü İle

Bu bapta sizi memnun edecek yegâne diş macunudur.

SANİN Dişleri Beyazlatır.
SANİN Diş Etlerini Kuvvetlendirîr.
SANİN Ağzın Hıfzıssıhhasını Korur.

Bütün eczanelerde ve Parfümörilerde arayınız.

ADEMİ İKTİDAR VE BELGEYŞEKLİĞİNE KARŞI

FORTOBİN

S. ve İ. MUAVENET VEKÂLETİNİN RUHSATINI HAİZDİR

HER ECZANEDE BULUNUR POSTA KUTUSU 228

REÇETE İLE SATILIR

Türkiye Cümhuriyeti

ZİRAAT BANKASI

Kuruluş Tarihi . 1888 — Sermayesi: 100,000,000 Türk Lirası. Şube ve Ajans adedi 265

Ziraî ve Ticarî her nevi banka muameleleri.

Para biriktirenlere 28.800 lira ikramiye veriyor

Ziraat Bankasında kumbarah ve ihbarsız tasarruf hesaplarında en az 50 Lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır

4 adet	1,000 Liralık	4,000 Lira		100 adet	50 Liralık	5,000 Lira
4 "	500 "	2,000 "		120 "	40 "	4,800 "
4 "	250 "	1,000 "		160 "	20 "	8,200 "
40 "	100 "	4,000 "				

DİKKAT: Hesaplarındaki paralar bir sene içinde 50 Liradan aşağ düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasiyle verilecektir

Kur'alar senede 4 defa 11 Eylûl, 11 Birincikânun, 11 Mart ve 11 Haziran tarihlerinde çekilecektir.

Sümer Bank Umum Müdürlüğünden

Sıvas Çimento Fabrikası İçin Teknisyen ve Usta Alınacak

1 — Teknisyenler:

a — İstihdam edilecekleri kısımlar: İşletme şefliği, lâboratuvar şefliği ve işletme mühendisliği;

b — Alacakları aylık ücretler: Tahsil ve mesleki durumlarına göre 260 ilâ 400 lira.

c — İstenen vesikalar: Nüfus, tahsil ve bonservislerinin tasdikli sureti, hâl tercümesi, sıhhat kâğıdı ve askerlikle ilgisi olmadığına ait vesika

2 — Ustabaşı ve Ustalar:

a — İstihdam edilecekleri kısımlar: Çimento sanayiinde çalışmış ve taşocakları çamur ve çimento daireleri; pişirme dairesi ve ambalâj dairesi;

b — Alacakları aylık ücretler: Tecrübe ve ihtisaslarına göre ustabaşılara 140 ilâ 260 lira, ustalara 85 ilâ 140 lira.

c — İstenen vesikalar: Nüfus kâğıdı ve bonservislerinin tasdikli sureti, hâl tercümesi ve askerlikle ilgisi bulunmadığına ait vesika ve sıhhat kâğıdı.

3 — Usta Namzetleri.

Sanat mekteplerinin tercihan tesviyecilik şubesinden mezun olanları alınacak ve çimento sanayiine usta olarak yetiştirilecek ve namzetlik devresi içinde 50 - 85 lira aylık ücret alacaklardır.

Verecekleri vesikalar 2 inci maddenin (C) fıkrasında istenenlerin ayni olacaktır.

4 — Tekmil müracaatlar en geç 15.11.1942 ye kadar bizzat veya yazı ile Sümerbank Umumi İşletme Müdürlüğüne yapılacaktır. (892)

Üniversite Rektörlüğünden

Orta okul ve liselere yabancı dil öğretmeni yetiştirmek üzere edebiyat Fakültesi İngiliz, Alman ve Roman filolojileri şubelerine müsabaka ile talebe alınacaktır.

1 — Fakülteye girebilmek şartlarını haiz olmak;

2 — Yapılacak seçme imtihanını kazanmak;

3 — Noterlikten musaddak mecburî hizmet taahhüdünda bulunmak;

Kazananlara ayda 40 lira burs verilecektir. Talebeden ve dışardan isteklilerin en az son 11 inci teşrinin 3 üncü Salı akşamına kadar edebiyat fakültesi dekan kâtipliğine baş vurmaları (939)

ICI

Bu üç harf, bütün dünyada baş harflerile tanınan ve büyük bir İngiliz kimya sanayii ittihadı olan: IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES'in rümuzudur.

BRUNNER MOND, NOBEL'S EXPLOSIVES, UNITED ALKALI ve THE BRITISH DYESTUFFS CORPORATION gibi bir kaç meşhur firmanin birleşmesi ile 1926 senesinde teşekkül eden I. C. I., Büyük Britanya adalarında bir çok fabrikalar işleten ve binlerce işçi kullanan bir teşekküldür. Yalnız sılâh altına alınan I. C. I. müstahdemini adedi bugün 11.000 i geçmektedir. I. C. I.nin bütün dünyaya şamil bir satış teşkilâtı vardır.

I. C. I. bütün dünyada ağır kimyevi maddeler, kimyevi gübreler ve haşarat mücadele ilâçları istihsal eden firmaların belki de en büyüğüdür. Boya ve uzvî kimya maddeleri imali hususunda dahi I. C. I. en büyük üç teşekkülden biri olup, demirden gayri madenlerin istihsali sahasında ise bütün dünyada en başlarda gelir. I. C. I. müstahzaratının miktarı yüzleri bulur. I. C. I. nin fenni araştırmalara tahsis ettiği meblâğ senede 700.000 İngiliz lirası gibi yüksek bir yekündır. Bu rakkam, teşkilâtımızın daima rakiplerinden daha ileride oluşunu temin eden, büyük keşiflere yol açan ve semerelerini ancak uzun vâde ile veren derin fenni araştırmaların hümmalı suretle takibi hususunda I. C. I. nin hiç bir zahmet ve masraftan çekinmediğine en bariz bir delildir. Bu rakkam, lâboratuarlarda doğan en yüksek icat fikri ile ihtisasın, fabrikalarda İngiliz işçiliğine has ustalıkla imtizaç ettiğinin bir garantisidir.

I. C. I. alâmeti farikasına her nerede rast gelirseniz, bu rümuzların kimya sanayiinin istihsal edebileceği en iyi maddeleri temsil ettiğine emin olabilir. siniz.

IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES LIMITED

London, S. W. 1.

Üniversite Rektörlüğünden

Üniversiteye yazılma 3 İkinciteşrin Salı günü akşamı sona erecektir. (937)

Sahip ve Neşriyat Müdürü: Halil Lûtfi Dördüncü. Gazetecilik ve Neşriyat T. L. Ş. TAN Matbaası

Temiz Yemek, Temiz Servis Nerede?

Galatada Yeni Yolcu salonu üstündeki

LİMAN LOKANTASINDADIR

TABL-DOT (150) KURUŞ

Saat 12 den 15 e kadar müzik

Ayni zamanda alakart yemeklerimiz de ucuzdur.

Her bir sipariş kabul edilir. Geceleri açıktır. Tel: 41033

Dr. HALİL SEZER

Karyola ve Madenî Eşya Fabrikasından

Fabrikanın son sistem nikelâj ve kromaj kısmî faaliyete geçmiştir. Hariçten siparişat kabul edileceği saym müşterilerine arzolunur.

Yerli ve Ecnebi En Sağlam

MAKİNE KAYIŞLARI

Galata eski Gümrük sokak No. 34

Haydarpaşa Lisesi Alım Satım Komisyonundan

Haydarpaşa lisesinde yaptırılacak olan 5197 lira 74 kuruş keşif bedelli tamirat işi açık eksiltmeye konulmuştur.

Eksiltme 5 İkinciteşrin 942 Perşembe günü saat 15 de Beyoğlu İstiklâl caddesi Karlman mağazası karşısında Liseler Muhasebeciliği binasında yapılacaktır.

Eksiltme: Genel, hususî ve fennî şartnameleri ve keşif hülâsasiyle buna müteferri diğer evrak mektepte görülebilir.

Muvakkat teminat 390 liradır.

İstekliler en az bir taahhütte 3500 liralık bu işe benzer iş yaptığına dair idarelerinden almış olduğu vesikalara istinaden İstanbul Vilâyetine müracaatla tatil günleri hariç 4 gün evvel alınmış ehliyet ve 942 yılına ait Ticaret Odası vesikalariyle gelmeleri. (706)

Kapalı Zarf Usuliyle Eksiltme İlânı

Sümer Bank İplik ve Dokuma Fabrikaları Müesseses

Defterdar Fabrikası Müdürlüğünden:

1 — Eksiltmeye konan iş Müdüriyet binası tevsii inşaatı işçiliği 11475 lira 69 kuruş olup vahidi fiyat esası üzerine taşaronlara verilecektir

2 — Bu işe ait şartnameler ve evrak şunlardır

A — Eksiltme şartnamesi;

B — Mukavele projesi;

C — Sümerbank yapılarına mahsus umumî fennî şartname

D — Bu işe ait hususî fennî şartname;

E — Hülâsaî keşif cetveli;

F — İsteyenler bu şartnameleri Fabrika Bakım şefliğinden alabilirler.

3 — Eksiltme 2.11.942 tarihinin Pazartesi günü saat 13 te Defterdar fabrikasında yapılacaktır.

4 — Eksiltme kapalı zarf usuliyle yapılacaktır.

5 — Eksiltmeye girebilmek için isteklinin 860 lira 69 kuruş muvakkat teminat vermesi, bundan başka aşağıdaki vesikaları haiz olup göstermesi lâzımdır.

1 — Bu gibi işleri yaptıklarına dair teklif mektuplarına ehliyet vesikalarını ekliyeceklerdir.

2 — Teklif mektupları 3 üncü maddede yazılı saatten bir saat evveline kadar makbuz mukabilinde Bakım şefliğine verilecektir.

3 — Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (938)

ÜNİVERSİTE A.E.P. KOMİSYONUNDAN

Tıp fakültesi 3 üncü iç ve 1 inci dış hastalikları kliniklerine alınacak 2394.90 lira muhammen bedelli emaye hastahane levazımı 2.XI.942 Pazartesi günü saat 15 te rektörlükte pazarlıkla ihale edilecektir. İstekliler 360 liralık teminat makbuzlariyle gelmeleri. Liste ve şartname rektörlükte görülür (934)